БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

19 ліпеня 1994 г.

Аўторак

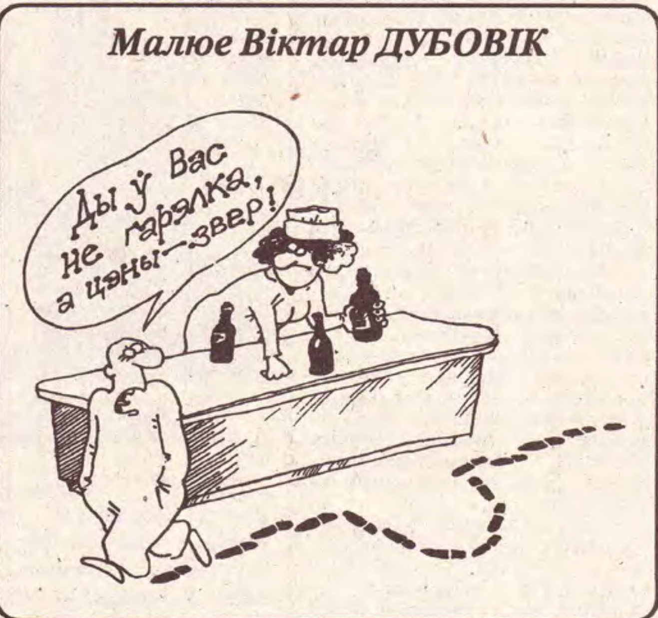
№ 78(13795)

Кошт у розніцу 100 рублёў

Выдаецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюе Віктар ДУБОВІК

СЛУЖУ НАРОДУ!

У вучэбным цэнтры ўнутраных войск пад Заслаўем у нядзелю прынялі прысягу навабранцы асобнай брыгады міліцыі і батальёна спецназа.

Фота З.СТРАЛКОЎСКАГА.

Кур'ер "ЧЗ"

У Цэнтральнай камісіі па выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

15 ліпеня 1994 года адбылося пасяджэнне Цэнтральнай камісіі па выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, на якім разгледжаны вынікі другога тура галасавання.

У спісы для галасавання было ўнесена 7476205 выбаршчыкаў. Прынялі ўдзел у галасаванні 5278331 чалавек, што складае 70,6 працэнта. 17193 бюлетэні прызнаны несапраўднымі.

Галасы выбаршчыкаў размеркаваліся наступным чынам: за Кебіча В.Ф. прагаласавала 748329 чалавек, або 14,17 працэнта, супраць — 4512809; за Лукашэнку А.Р. прагаласавала 4241026 чалавек, або 80,34 працэнта, супраць — 1020112.

На падставе артыкулаў 35 і 36 закона Рэспублікі Беларусь "Аб выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь" Цэнтральная камісія пастанавіла лічыць выбраным прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Лукашэнку Аляксандра Рыгоравіча.

Першыя ўказы – аб кадрах

У часовай адміністрацыі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь закончылася падрыхтоўка праектаў указаў кіраўніка дзяржавы і выканаўчай улады па кадрах і структуры прэзідэнцкага апарату, дзейнасць якога не будзе дубліравацца службамі новага ўрада. Як заявіў Дзмітрый Булахаў, намячаецца сумарнае скарачэнне колькасці ўрадавых чыноўнікаў.

Так, у саставе двух апаратаў — прэзідэнта і будучага Кабінета Міністраў — увогуле будзе працаваць значна менш супрацоўнікаў, чым у структуры ўрада Вячаслава Кебіча.

Сустрэнуцца два прэзідэнты

Як паведаміў прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, паміж ім і прэзідэнтам Расіі Барысам Ельцыным ужо ўдакладнена дата сустрэчы. Адбудзецца яна 2 жніўня ў другой палавіне дня ў Маскве.

Паводле яго слоў, Барыс Мікалаевіч адназначна паабяцаў аказаць рэспубліцы эканамічную дапамогу, актыўна цікавіўся лёсам некаторых членаў Кабінета Міністраў рэспублікі, у тым ліку Вячаслава Кебіча. У сваёй размове прэзідэнты спыніліся і на праблемах падпісання эканамічнага дагавора.

Паводле некаторых звестак, Барыс Ельцын пасля тэлефоннай размовы з Аляксандрам Лукашэнкам аддаў распараджэнне расійскаму прэм'еру Віктару Чарнамырдзіну прыняць прадстаўнікоў Беларускага боку і "дапамагчы, чым можна".

Цана на гарэлку патроілася

Пратрымаўшыся нейкі час "у цуглях", зноў папаўзлі ўверх фіксаваныя цэны. На гэты раз палачкай-выручалачкай для зусім дзіравага бюджэту стала белая гарэлка. Павышэнне яе кошту з 16 ліпеня ў сярэднім у тры разы ў Дэпартаменце цэн пры Міністэрстве эканомікі рэспублікі растлумачылі як "адшуканне сродкаў для датавання малака і малочнакіслых прадуктаў".

Але якой бы ні была фармулёўка, з суботы за паўлітра "Рускай" і "Маскоўскай" прыйдзецца плаціць 27100, "Сталічнай" і "Пшанічнай" — 27500, а "Белай Русі" — 30000 рублёў. Праўда, да гэтых лічбаў неабходна дадаваць яшчэ і кошт самой бутэлькі.

Смяротная рыба

Трывожную інфармацыю распаўсюдзіў 15 ліпеня Гомельскі абласны цэнтр гігіены і эпідэміялогіі. У горадзе адбылося групавое атручванне салёнай рыбай, прывезенай з Анапы. Адзін чалавек памёр, два знаходзяцца ў цяжкім стане.

Эпідэміёлагі вобласці папярэджваюць таксама, што ў рэгіёне адзначаны выпадкі захворвання на сальманелёз. Прычыны — псаванне прадуктаў, што дрэнна захоўваюцца ў гарачыню, і парушэнне тэхналогіі прыгатавання крэмавых піражных.

БЕЛІНФАРМ.

Аншлага не будзе?

Пяць месяцаў таму ў Мінску адбыўся І нацыянальны фестываль аўтарскай песні "Залатая Горка-94". Днямі лаўрэаты і дыпламанты атрымалі доўгачаканыя дыпломы.

Вечарына праходзіла ў парку каля помніка Янку Купалу, 112-я ўгодкі якога нядаўна ўрачыста адзначалі на радзіме славутага беларускага песняра. Часткова імпрэза была прысвечана і гэтай даце.

Мяркуючы па нешматлікай аўдыторыі, што сабралася ў парку, каб паслухаць беларускія вершы і музыку, нацыянальная бардаўская песня не занадта вядомая шырокім колам сталічнай публікі. Выпадковыя прахожыя. Прысеўшыя на лаўкі замест шпацыра пенсіянеры. Дзесятак-другі запрошаных сяброў і знаёмых бардаў. Вось і ўся публіка. Для яе і спявалі вядомыя (у вузкіх колах?) айчынныя барды Віктар Шалкевіч, Алег Мізула, Лана Медзіч, Кастусь Герашчанка і іншыя. Барды былі пакрыўджаныя. Асабліва тыя, хто прыехаў з правінцыі і, не маючы магчымасці часта паказвацца публіцы, разлічваў на большую цікаўнасць да сябе і сваёй творчасці. Дыпломы, дарэчы, затрымалі па вельмі празаічнай прычыне: не было бланкаў з нацыянальнай сімволікай. Пяць месяцаў спатрэбілася, каб надрукаваць на танюсенькіх лісточках пару беларускіх слоў і выяву "Пагоні". На сапраўдныя дыпломы, скажам шчыра, гэтыя паперкі не цягнуць. Гэта не той выпадак, калі танна адначасова і сярдзіта. Такой паперцы наканавана нядоўгае жыццё, а для многіх з яе ўладальнікаў той лютаўскі фестываль быў вялікай падзеяй у творчым жыцці. Фінальны акорд фестывалю атрымаўся слабым і неарганізаваным.

Лілія ГРЫНЯВЕЦКАЯ.

Французская мова з фірменным знакам

Клод Жаліф, пасол Францыі ў Рэспубліцы Беларусь, і Віктар Гайсёнак, міністр адукацыі Рэспублікі Беларусь, днямі падпісалі пагадненне аб сумесным выданні падручніка французскай мовы. "Трампалін" (першага ўзроўню) — такая яго назва — прызначаны для дзяцей, якія жадаюць вывучаць французскую мову. Складаецца ён з трох асобных частак ("Кніга для настаўніка", "Зборнік практыкаванняў", "Кніга для вучня") і адной аўдыёкасеты з запісам вучэбнага матэрыялу.

Французы ўжо атрымалі дазвол на выданне падручніка ва Узбекістане, на Украіне і ў нас на Беларусі. Яны прадугледзелі аказанне дапамогі гэтым краінам у падрыхтоўцы настаўнікаў французскай мовы, якія будуць займацца ўкараненнем дадзенай методыкі выкладання французскай мовы ў сваіх школах.

Міністэрства адукацыі плануе выдаць тры часткі падручніка з разліку не менш адной "Кнігі для настаўніка" на выкладчыка, не менш аднаго "Зборніка практыкаванняў" і адной "Кнігі для вучня" на кожнага навучэнца. Забяспечыць кожнага настаўніка мінімум адной аўдыёкасетай з запісам вучэбнага матэрыялу. На падручніках і аўдыёкасетах будзе стаяць фірменны знак французскага выдавецтва — стваральніка дадзенага метаду. Беларускі бок будзе мець магчымасць выдаваць неабходную колькасць экземпляраў, бо правы на выданне канчаткова набыты.

Да беларускіх дзяцей вызначаная методыка вывучэння французскай мовы дойдзе ў 1995-96 навучальным годзе.

Святлана КУЛІКОВА.

Курсы валют на 18 ліпеня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	26740	27540	17190	17600
"Прыор"	26800	27400	17630	17960
"Пошук"	26850	27600	17200	17750

АКТУАЛЬНАЕ ІНТЭРВ'Ю

Шанц для сельскай моладзі

□ **Лілія АСТРАВЕЦКАЯ**

Саюз сельскай моладзі Беларусі — адна з маладзёжных арганізацый, якія ўзніклі пасля роспуску камсамола. Створаны ССМ па ініцыятыве студэнтаў і выпускнікоў сельскагаспадарчых ВНУ рэспублікі і афіцыйна зарэгістраваны Міністэрствам юстыцыі 30 снежня 1992 года.

Пра сённяшняе жыццё ССМ — наша размова з яго сакратаром, выкладчыкам Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута Аляксандрам САДАЎНІЧЫМ.

— На месцы камсамола з'явілася некалькі новых аб'яднанняў моладзі, але многія папярэднейшаму суадносяць іх з ЛКСМБ, не надта ўнікаючы ў падрабязнасці. Што ж на самай справе ўяўляе сабой ССМ?

— Саюз сельскай моладзі Беларусі не мае дачынення да камсамола. Гэта — непалітычная арганізацыя, якая ставіць мэтай абарону сацыяльных інтарэсаў сельскай моладзі. Вядома ж, у жыцці палітычная і сацыяльная сферы цесна пераплецены. Таму мы лічым сваім правам і нават абавязкам выказваць погляды ССМ на аграрную палітыку і дабівацца ў гэтых адносінах уплыву на нашых кіраўнікоў.

Сёння ў Саюз сельскай моладзі на правах калектыўных членаў уваходзяць усе сельскагаспадарчыя ВНУ рэспублікі: Беларускі агратэхнічны універсітэт, Горацкая сельскагаспадарчая акадэмія, Віцебскі ветэрынарны універсітэт і Гродзенскі сельгасінстытут, а таксама чатыры тэхнікумы: Ваўкавыскі, Навагрудскі, Жыровіцкі і Ляхавіцкі.

— Гэта значыць, што кожны студэнт ці навучэнец аўтаматычна становіцца членам ССМ?

— Так. Мы вырашылі зрабіць больш простымі прыём і членства ў арганізацыі. Нават адмовіліся ад абавязковых членскіх узносаў. Хочаш быць з намі — калі ласка.

— А ці не крыецца ў гэтай прастаце былы фармалізм і ўсё тая ж пагоня за лічбамі? Калі ў членаў Саюза няма ніякіх абавязкаў, то ў чым жа заключаецца іх членства? Інакш кажучы, ССМ — сапраўды жывая арганізацыя ці толькі статыстычны прывід?

— Прывід нам не патрэбны. Усе мы працуем на грамадскіх пачатках, не атрымліваючы зарплаты. Вядома ж, як любая зараз некамерцыйная арганізацыя, знаходзімся ў цяжкім матэрыяльным становішчы. Таму, сапраўды, не можам дайсці да кожнага, стараемся ў першую чаргу аб'яднаць лепшых, найбольш здольных і актыўных і ўжо ім дапамагчы прабіць шлях у жыцці.

— Вельмі агульныя словы...

— За імі стаяць справы. Напрыклад, мы распрацавалі і ажыццяўляем праграму "Малады фермер", што мае на мэце падрыхтоўку кваліфікаваных спецыялістаў для вядзення фермерскіх гаспадарак. Праблема вельмі актуальная, таму што ў нас часта бралі зямлю ў арэнду непадрыхтаваныя людзі. Каб стаць гаспадаром, аднаго жадання мала — патрэбны веды, практычны вопыт. Гэта і прадугледжвае праграма.

На першым этапе мы рыхтуем будучых фермераў у нашых ВНУ, дзе, акрамя агульных для ўсіх студэнтаў прадметаў, яны паглыблена вывучаюць сельскагаспадарчую тэхніку і замежную мову. Затым дэканаты вылучаюць лепшых для ўдзелу ў конкурсе, пераможцы якога выязджаюць на практыку за мяжу.

Напачатку мы накіроўвалі студэнтаў у некалькі краін: Германію, Фінляндыю, Данію, Аўстрыю, Нарвегію і Бельгію. У кожнай з іх ёсць чаму павучыцца. Але на сёння ў нас застаўся адзіны партнёр — Германія, і тое дзякуючы нямецкай Асацыяцыі садзейнічання развіццю сельскай гаспадаркі і экалогіі, якая ўзяла на сябе ўсе расходы па арганізацыі практыкі беларусаў.

На працягу 2—4 месяцаў чацвёртакурснікі працуюць у фермерскіх гаспадарках Германіі і вяртаюцца ўжо даволі падрыхтаванымі людзьмі.

— Цікава, ці многія з практыкантаў сталі фермерамі?

— Хутка даведаемся. Тыя, хто першым ездзіў, сёлета заканчваюць вучобу. Але калі і не ўсе пападуцца ў фермеры, то працаваць у сельскай гаспадарцы застанецца ўсё ж большасць. А знаёмства з заходнімі метадамі гаспадарання ім, як спецыялістам, прынесла карысць несумненную.

Вядома ж, кола інтарэсаў ССМ значна шырэйшае, чым арганізацыя замежнай практыкі, але, на жаль, на нашай роднай зямлі ўсё ўпіраецца ў фінансы.

— Што вы маеце на ўвазе?

— У нас распрацавана некалькі цікавых праграм. Адна з іх — "Здаровая ежа — здаровая нацыя" — прадугледжвае стварэнне эксперыментальнай гаспадаркі па вытворчасці экалагічна чыстай прадукцыі. Зараз яна разглядаецца Камітэтам па справах моладзі пры Савеце Міністраў. Пакуль перашкаджае праблема — адсутнасць сродкаў.

Ёсць намер стварыць цэнтр па працаўладкаванню выпускнікоў сельскагаспадарчых ВНУ і тэхнікумаў. Сітуацыя такая, што многія з іх не могуць знайсці працу ў той час, як у перыферыйных гаспадарках не хапае спецыялістаў. Цэнтр дапамог бы выпускнікам і працадаўцам знайсці адзін аднаго.

— Напэўна, як грамадская арганізацыя вы маеце права звярнуцца са сваімі прапановамі, патрабаваннямі да ўлады?

— Так. І знаходзім водгук. У прыватнасці Камісія па справах моладзі пры Саўміне фінансуе і праграму "Малады фермер", і некаторыя іншыя мерапрыемствы. Напрыклад, праведзеную ССМ навукова-практычную канферэнцыю "Зямельная рэформа і ўдзел у ёй моладзі".

Дарэчы, яе ўдзельнікі не толькі выказалі свой погляд на зямельную рэформу, але і накіравалі канкрэтныя прапановы ў Савет Міністраў Беларусі. Лічым, што меркаванні сельскай моладзі павінны аказваць уплыў на дзейнасць нашага ўрада.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

ЧЗ

Дзяжурныя па выпуску перакладчыкі Людміла КАХАВЕЦ, Віктар КАПАЧЭЛЬ, рэдактар Вера ПАЛЯКОВА.

"Еўраньюс"

АБСТАНОЎКА НА ГАІЦІ АБСВАСТРАЕЦЦА

У выніку жорсткіх эканамічных санкцый супраць Гаіці сітуацыя ў краіне пагаршаецца. Афіцыйныя прадстаўнікі ЗША спадзяюцца, што ў сувязі з узмацненнем ціску ваенныя лідэры Гаіці адмовяцца ад улады, але не выключаюць варыянта прымянення ваеннай сілы. Дзяржсакратар ЗША Уорэн Крыстафер заявіў: "Мы лічым, што незаконнае кіраўніцтва павінна неадкладна падаць у адстаўку. Аднак прэзідэнт яшчэ не прыняў рашэння аб прымяненні ваеннай сілы".

У сваім выступленні па радыё зняты з пасады прэзідэнт Жан Бертран Арысцід паабяцаў, што яго вяртанне прынясе Гаіці прадукты харчавання, грошы і новую надзею — тое, што існуючы рэжым Порт-о-Прэнса ніколі не зможа зрабіць.

"Суперчэннэл"

СУСТРЭЧА ДВУХ ЛІДЭРАЎ БЛІЗКАГА УСХОДУ

Сказаўшы, што Блізкі Усход уступае ў новую эру, прэзідэнт ЗША Клінтан аб'явіў, што кароль Іарданіі Хусейн і прэм'ер-міністр Ізраіля Рабін сустрэнуцца ў Вашынгтоне 25 ліпеня.

Гэта будзе першая адкрытая сустрэча двух лідэраў. Клінтан сказаў: "Гэта гістарычная сустрэча з'яўляецца яшчэ адным крокам да дасягнення ўсеабдымнага і трывалага міру на Блізкім Усходзе. Яна адлюстроўвае смеласць бачання, праяўленую каралём Хусейнам і прэм'ер-міністрам Рабінам у рабоце па стварэнню будучыні для сваіх народаў і для ўсяго рэгіёна".

МУЗЫКА І ФУТБОЛ

Напярэдадні фінальнага матча чэмпіянату свету па футболе на стадыёне ў Лос-Анжэлесе з канцэртам "Зноў разам" выступілі тры славутыя галасы нашага часу — Пласіда Дамінга, Лучана Паварoці і Хасэ Карэрас.

Яны спявалі разам і напярэдадні фінальнага матча чэмпіянату свету ў 1990 годзе. У канцэрце прагучалі арыі і папулярныя песні, якія зачаравалі аўдыторыю.

У БЕЛЫМ ДОМЕ ЗДЫМАЮЦЬ КІНО

Акцёр Роберт Рэдфорд будзе наступным прэзідэнтам ЗША, але толькі ў кіно.

"Уорлднэт"

Рэдфорд здымаецца ў фільме "Амерынскі прэзідэнт" разам з уладальніцай "Осра" Эмай Томпсан, якая сыграе першую дзі.

Прадзюсеры перакананы, што ўпершыню ў торыі яны змогуць здымаць у Белым доме, ды яны раней не дапускаліся, таму што эдфорд з'яўляецца блізкім сябрам Біла інтана.

ГРАНІЦА ДЛЯ ГРАНАТ – НЕ ПЕРАШКОДА

Крытычная сітуацыя склалася на граніцы паміж Руандай і Заірам. Паводле зводак ваенных колаў Францыі, мяцежнікі патрыятычнага фронта прасачыліся ў горад Гезені, дзе знаходзяцца апошнія групы ўрадавых войскаў.

"TV-5"

Артылерыя абстрэльвае не толькі руандзійскія вобласці: гранаты трапляюць і на тэрыторыю Заіра. У прыватнасці, быў абстраляны аэрапорт Гама, пасля чаго спыніўся прыём самалётаў на пасадку. Мяцежнікі пагражаюць, што ўварвуцца ў французскую зону бяспекі на паўднёвым захадзе Руанды.

У ЯПОНІІ ЁСЦЬ АРМІЯ

Сацыялістычная партыя Японіі вуснамі свайго лідэра — цяперашняга прэм'ер-міністра Мурыямы, аб'явіла аб тым, што наяўнасць арміі ў гэтай краіне з'яўляецца канстытуцыйным фактам.

Да гэтага часу, згодна з асноўным законам, у Японіі не было арміі.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА
Тэл. 68-28-52

Прадпрымальнікі Беларусі ў Страсбургу

Днямі дэлегацыя прадстаўнікоў Саюза прадпрымальнікаў Беларусі вярнулася са Страсбурга, дзе яна прымала ўдзел у пасяджэнні Сусветнага савета малога і сярэдняга бізнесу. Гэта мерапрыемства было даволі прадстаўнічым, бо сабрала бізнесменаў больш як са 100 краін свету. З краін былога Саюза ўдзельнічалі ў пасяджэнні, акрамя Беларусі, Расія і Эстонія.

Асноўнай тэмай пасяджэння была неабходнасць прагназіравання развіцця малога і сярэдняга бізнесу ў будучым тысячагоддзі. Прадстаўнікі Італіі і Японіі прапанавалі для абмеркавання ўдзельнікам сустрэчы новыя прапановы дзяржаўных форм падтрымкі малога бізнесу.

Шырокае прадстаўніцтва сустрэчы, як і тэмы дэбатаў, абумоўлена тым, што малы і сярэдні бізнес з'яўляецца асновай эканамічна развітых краін: гэта вялікая колькасць працоўных месцаў, насычэнне рынку, ільвіная доля падаткаў. Таму і надаюць як на Захадзе, так і на Усходзе менавіта малому бізнесу вялікую ўвагу.

Здзелка без пасрэднікаў

Цудоўную магчымасць заключыць выгадныя здзелкі без пасрэднікаў з вядомымі індыйскімі бізнесменамі атрымалі іх калегі з Беларусі. Як паведаміла пасольства Індыі ў Мінску, індыйская ўрадавая гандлёва-пасрэдніцкая арганізацыя праводзіць дзве эксклюзіўныя выстаўкі ў Маскве і Санкт-Пецярбургу. У іх плануецца ўдзел больш за 85 буйнейшых індыйскіх фірм. Будзе прадстаўлены шырокі выбар электронікі, камп'ютэрнай тэхнікі, касметыкі, каштоўнасцей, лекавых прэпаратаў, прадуктаў харчавання і шмат іншага.

Урачыстае адкрыццё выставак намечана: у Маскве — на 18 ліпеня, у Санкт-Пецярбургу — на 5 жніўня.

Кава расце ў цане

Аматарам кавы хутка прыйдзецца раскашэльвацца, каб набыць яе. Нятанная на сённяшні дзень кава зноў падскочыць у цане.

Справа ў тым, што ў мінулую нядзелю на плантацыі кававага дрэва, што на поўдні Бразіліі, зноў, як і два тыдні таму, апусціліся халады. Згодна з падлікамі фермераў, урон на гэты раз будзе значна большы. Паводле паведамленняў афіцыйных прадстаўнікоў, сур'ёзна пашкоджаны пасадкі ў штатах Мінас, Герыяс і Парана.

Сусветна вядомыя кампаніі General Foods, Procter and Gamble u Nestle Beverage, якія валодаюць 70 працэнтамі штучнага рынку кавы ў ЗША, ужо абвясцілі аб павышэнні цэн на 17 працэнтаў. Больш таго, у самы бліжэйшы час цэны скокнуць зноў. На гэты крок адразу адрэагавалі на таргах на еўрапейскіх біржах. Хутка гэтая хваля дакоціцца і да нас.

Тэхналогіі XXI стагоддзя

Ізраільскія прамыслоўцы, відаць, карыстаюцца ўсё большым даверам буйнейшых аўтамабільных фірм Амерыкі і Еўропы.

Так канцэрн "Джэнерал Мотарс" заказаў нядаўна ў адной з ізраільскіх фірм камплект сучаснага абсталявання для лазернай рэзкі па метале. Гэта ўжо другі заказ амерыканскіх аўтамабілебудаўнікоў, а аб'ём здзелкі складае 1,26 мільёна даляраў. Вялікай папулярнасцю карыстаюцца і ізраільскія прамысловыя робаты. Сёння яны паспяхова дзейнічаюць на паточных лініях "Опеля", "Форда", "БМВ" і "Фольксвагена".

БЕЛІНФАРМ.

МЯСЦОВЫ ЧАС

Абаранкамі не падкупіш, але верыцца ў лепшае

□ Генрых МІНІН

У Смаргоні ўпершыню ў рэспубліцы адбылася сустрэча выпускнікоў базавых і сярэдніх школ горада і раёна, іх бацькоў з пасланцамі вышэйшых і сярэдніх спецыяльных устаноў, вучылішчаў рэспублікі. Своеасаблівымі пасрэднікамі важнага для моладзі мерапрыемства сталі прадстаўнікі вучэбных устаноў, абласнога цэнтра занятасці насельніцтва, адказныя работнікі гар- і райвыканкамаў. Сустрэча атрымала ўмоўную назву кірмашу прафесій, а арганізаваў яе мясцовы цэнтр занятасці.

У фае лепшай канцэртнай залы горада былі выстаўлены стэнды, дзе змяшчалася вычарпальная інфармацыя аб правілах прыёму ў вышэйшыя і сярэднія навучальныя ўстановы, наладжана змястоўная гутарка. Асабліва шмат пытанняў у прысутных узнікла наконт прыёму ў Мінскую духоўную семінарыю, навучальныя ўстановы, дзе рыхтуюць спецыялістаў для прамысловасці, будаўніцтва і архітэктуры, аховы здароўя і экалогіі, бытавога абслугоўвання і гандлю, транспарту і сувязі, культуры і адукацыі... Непасрэдныя кансультацыі жадаючыя атрымалі ад прадстаўнікоў навучальных устаноў.

Дырэктар Смаргонскага цэнтра занятасці В.А.Міхальчанка — вядучая сустрэчы — заклапочана адзначыла той факт, што, бадай, кожны трэці сярод беспрацоўных — юнак ці дзяўчына. Карацей кажучы, моладзь. І гэты рынак увесь час папаўняецца. Вось-вось яшчэ каля тысячы выпускнікоў школ апынуцца перад праблемай выбару. Як зменшыць жахлівую лічбу? Уласна кажучы, у гэтым ключы і ішла гутарка.

Прарэктар Беларускага інстытута правазнаўства Ч.К.Барташ прыехаў, як ён казаў, у прыватнасці, не агітаваць за сваю камерцыйную ўстанову з дыпломам дзяржаўнага ўзору і конкурс куды на сёння вышэйшы, чым у радыётэхнічны інстытут ці політэхнічную акадэмію, а проста пашукаць смелых. Датычыць гэта і ведаў, і грошай, бо навучанне на працягу года каштуе 39 мінімальных зарплат. І, наогул, 60—70 працэнтаў абітурыентаў накіроўваецца фундатарамі.

— Ідучы ў нагу з рынкам, — апавядаў прарэктар, — інстытут наладзіў сувязі з еўрапейскім супольніцтвам, пашырыў прэстыж прафесіі. А ў ліку шасці студэнтаў — дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ёсць і прадстаўнікі Смаргоншчыны.

Пра навінкі навучальнай установы апавядаў і загадчык кафедры Гродзенскага універсітэта Т.І.Тамашэвіч. Ён падкрэсліў, што з нядаўняга часу там рыхтуюць спецыялістаў па псіхалогіі, экалогіі і замежнай мове, удасканалены працэс на факультэце беларускай філалогіі і культуры, прынамсі, ёсць польскае аддзяленне. Гэта быў адказ на пытанне аб магчымасці паехаць на практыку за мяжу. Тое ж цікавіла абітурыентаў і ў дачыненні Гродзенскага сельгасінстытута. Вядучы спецыяліст па пытаннях прафарыентацыі Я.А.Місарэвіч паведаміў аб сувязях інстытута з Галандыяй, Англіяй, Германіяй. Дарэчы, у сельгаснікаў таксама нямала сучасных падыходаў да падрыхтоўкі спецыялістаў. Пашыраецца дыяпазон. Так, зоаінжынерны факультэт рыхтуе спецыялістаў і для галіны пушной зверагадоўлі, агранамічны — прынамсі для экалогіі, а на факультэце аховы раслін рыхтуюць і спецыялістаў па лекавых травах.

Добрыя даўнія сувязі ў смаргонцаў з суседзямі-маладзечанцамі. І няхай няма тут акадэмій, аднак, як падкрэсліла намеснік дырэктара ўлікова-планавага тэхнікума В.П.Глінік, сярод іх выпускнікоў няма беспрацоўных. Ды і прафесіі бухгалтара-аўдытара, рэвізора і эканаміста вельмі прэстыжныя сёння. У ролі фундатараў тут часцей выступаюць райспажыўсаюзы. Аднак можна вучыцца па дагавору і за асабістую плату. Памер яе — 10 мінімальных зарплат. У сваю чаргу, на чатырохмесячных курсах ёсць магчымасць за паўмільёна рублёў набыць прафесію бухгалтара або сакратара-машыністкі.

Няма пакуль беспрацоўных і сярод медсясцёр. Спецыялістаў у гэтай вобласці рыхтуе Маладзечанскае медвучылішча. Дарэчы, праз два гады вучобы тыя, хто вытрымае конкурс, маюць магчымасць атрымаць прафесію фельчара, масажысткі. Ёсць тут і зубатэхнічнае аддзяленне. Хто не прайшоў па конкурсу, могуць паступіць на платнае навучанне, а пасля першага семестра, як правіла, той, хто вучыцца на "4" і "5", займае месца адлічаных за непаспяховасць з "бясплатнага". Пасля адкрыцця ў Гродзенскім медінстытуце аддзялення галоўных медсясцёр з вышэйшай адукацыяй маладзечанцы накіроўваюць туды сваіх самых здольных выпускнікоў. І літаральна праз чатыры гады яны могуць ужо самі быць выкладчыкамі медвучылішча, працаўнікамі главка або міністэрства.

Выпускнікі цікавіліся, як вывучыцца на мадэльера, закройшчыка. Жадаючых чакаюць вучылішчы ў Полацку і Гродна — быў адказ. Тут таксама можна набыць прафесію фатографа, майстра па рамонту гадзіннікаў, вязальшчыцы, швачкі, цырульніка. Мадэльера ж — толькі праз шэсць гадоў працы — у Санкт-Пецярбургу ці Рызе.

"А калі не паступлю на вучобу, ці змагу ўладкавацца шафёрам?". "Не, — адказала прадстаўнік цэнтра занятасці. — У горадзе больш як сто вадзіцеляў ужо другі год без працы".

На сёння ў Смаргоні можна ўладкавацца, не застацца без справы, бадай, толькі рабочым будаўнічых прафесій, якія заняты на аб'ектах і Калінінграда, і Эстоніі, і Карэліі, і Польшчы, і Чэхіі. Без асаблівых праблем уладкоўвае цэнтр сталяроў і цесляроў, сантэхнікаў і зваршчыкаў.

А як стаць прадпрымальнікам? — было і гэткае пытанне. На яго адказала выканаўчы дырэктар рэгіянальнага фонду прадпрымальніцтва І.С.Бубнова. Дарэчы, апавядала яна, у раёне з 185 зарэгістраваных фірмаў больш-менш працуе толькі палавіна, а цвёрда стаяць на нагах менш за трэць.

І тады ўсіх, хто застаўся па-за межамі запаветных мар, запрасіў да сябе дырэктар Смаргонскага ПТВ-128 С.І.Сташкевіч, паабяцаўшы кожнаму на першым часе "надзейны кавалак хлеба, хоць і без масла". Выпускнікі сярэдніх школ маюць магчымасць набыць тут прафесіі станочніка, слесара, а з гэтага года — і будаўніка. А дзяўчаты — прафесію повара, гандляра. Але галоўны клопат дырэктара — неяк уладкаваць тых, ад каго ў свой час адмовіліся і школа, і вытворчасць. Адным словам, стварылі тут з дазволу ўлад групы навучэнцаў па двухгадовай скарочанай праграме — без атрымання атэстата аб сярэдняй адукацыі. Рыхтуюць станочнікаў шырокага профілю: токара, фрэзероўшчыка, шліфоўшчыка, а таксама слесараў. Мяркуюць так, за два гады дзеці і падрастуць, і пасталеюць, і, галоўнае, набудуць прафесію, вельмі патрэбную гораду. А там, глядзіш, і армія на парозе, і, мабыць, нешта зменіцца ў гэтым бязладным жыцці. Быць не можа, каб не змянілася.

Верыцца менавіта ў лепшае. На развітанне смаргонцы частавалі гасцей даўно ўжо забытымі смаргонскімі абаранкамі, у колішнія часы вядомымі ўсёй Еўропе. Але ж абаранкамі душу не падманеш...

УРА! КАНІКУЛЫ!

ДУЖЭЮЦЬ У "БАРАВІЧКУ"

Дзіцячы аздараўленчы цэнтр "Баравічок", пабудаваны з дапамогай Дзятлаўскага аграпрама, — адзін з лепшых у Гродзенскай вобласці. За лета тут адпачывае каля 700 дзяцей. Цэнтр мае выдатныя спальныя карпусы, летні домік для гульняў, спартыўную і танцавальную пляцоўкі. Тут арганізавана пяціразовае харчаванне; прычым, у рацыён уключаецца як мага больш вітамінаў — персікі, трускалкі, вішні, памідоры. Ёсць тут свой вадаём на рэчцы Малчадка, дзе ў добрае надвор'е можна купацца і загараць.

Працуюць з дзецьмі ў асноўным студэнты гродзенскіх ВНУ. Ёсць і пастаянны штат супрацоўнікаў, які ўзначальвае дырэктар цэнтра Пётр Іванавіч Чырко. Работа "Баравічка" не абмяжоўваецца летнімі месяцамі. Ён функцыяніруе круглы год, аздараўляючы дзяцей, якія пацярпелі ад чарнобыльскай катастрофы.

Фота Рамана КАБЯКА, БЕЛІНФАРМ.

МАЯ МІЛІЦЫЯ МЯНЕ БЕРАЖЭ?

"Маліна"

У купальскую ноч, а дакладней шостага ліпеня, у 22.45 дзверы кафэ "Чорны бусел", якое знаходзіцца ў Доме друку, з шумам расчыніліся, і на парозе, ваяўніча дэманструючы моц нашай слаўнай міліцыі, паўсталі два бравыя лейтэнанты. Адзін з іх назваўся ўчастковым інспектарам Савецкага РАУС.

— Хто такія? Што за п'янка? — закрычаў адзін з іх, хоць кафэ, што немалаважна, па графіку павінна было яшчэ працаваць.

Апошнія наведвальнікі кафэ збянтэжана замерлі за столікамі.

— Хто адміністратар ?! — не супакойваўся ўчастковы.

Калі ж дырэктар гандлёвага цэнтра Дома друку, старшы адміністратар і наведвальнікі паспрабавалі высвятліць, што ж усё-такі здарылася, іх ніхто не захацеў слухаць.

— Калі хто рыпнецца — будзе закаваны ў наручнікі і адпраўлены ў райаддзел,—працягвалі абражаць прысутных лейтэнанты. Яны, быццам па сцэнарыю кіно, вялі аперацыю па захопу "маліны". На просьбу адміністрацыі кафэ прад'явіць усё-такі дакументы, ніхто з бравых лейтэнантаў нават і брывом не павёў. Старшы адміністратар тут жа была абвінавачана ў распіцці спіртных напіткаў на службовым месцы, выклікана спецмашына, а наведвальнікі выстаўлены за дзверы. Пад грозныя, абразлівыя выкрыкі перапалоханая, у слязах старшы адміністратар сілком была ўвапхнута ў ліха падляцеўшы "уазік".

Кафэ засталося незачыненым і неапячатаным.

У Савецкім райаддзеле міліцыі, зноў жа пад пагрозамі, быў складзены пратакол, але сведкі, якія прыбылі ўслед, мабыць, пераблыталі планы кіраўнікоў аперацыі па захопу "маліны", і затрыманая была хутка адпушчана.

Дырэктар гандлёвага цэнтра, які рабіў праверку кафэ, таксама прыбыў сам у райаддзел і спрабаваў высветліць прычыны канфлікту. Аднак зноў жа ніхто не захацеў яго слухаць. Паказанні старшага адміністратара запісваліся ў пратакол амаль пад дыктоўку міліцыянераў; вельмі ўжо хацелася паказаць, які ў Доме друку прытон. Заплаканая жанчына без пацвярджэння медыкаў была абвінавачана ў распіцці спіртных напіткаў. Справа была зроблена.

На гэтым можна было б паставіць і кропку, маўляў, усё скончылася добра, калі б не нейкія акалічнасці.

Цікавасць з боку міліцыі да журналісцкага кафэ, якое толькі-толькі расчыніла свае дзверы ў новым Доме друку, была заўсёды. Але ў перыяд перадвыбарчай кампаніі яна ўзрасла асабліва. Не адзін раз узброеныя міліцыянеры патрульнай службы спрабавалі заходзіць у кафэ быццам бы з мэтай кантролю, але іх заўсёды ветліва выправаджвалі адміністратары, тлумачачы, што неабходнасць такая наўрад ці была, бо якраз у двух кроках ад дзвярэй кафэ знаходзіцца міліцэйскі пост аховы Дома друку. Ды і само кафэ працуе ў асноўным для журналістаў рэспубліканскіх перыядычных выданняў. Тым не менш, паводле звестак, атрыманых з нашых крыніц, стала вядома, што па міліцэйскіх зводках была перададзена інфармацыя, быццам бы ў кафэ "Чорны бусел" збіраюцца "зладзеі ў законе", "бацькі мафіі", "паханы" і г.д. Само сабой зразумела, што гэта давала магчымасць развязаць рукі тым, хто хацеў, каб прэса была пад зоркім наглядам. У любы час з любога журналіста можна было зрабіць злодзея або бандыта. У любы час, умела падтасоўваючы факты, можна было б зганьбіць не толькі кафэ, але і ўсіх тых, хто працуе ў Доме друку.

Немалаважна і іншае. Якраз напярэдадні, 5 ліпеня, адбылася прэзентацыя ў кафэ "Чорны бусел", на якой прысутнічалі галоўныя рэдактары рэспубліканскіх газет і часопісаў, дзе ў асноўным вялася гаворка, як выжыць перыёдыцы ў сённяшніх умовах, аб ўзаемадапамозе. Мабыць, дрэнна спрацавала наводка, што "маліну" прыйшлі браць толькі назаўтра, у адваротным выпадку большасць галоўных рэдактараў рэспубліканскіх выданняў прыйшлося б паставіць на ўлік у Савецкім райаддзеле міліцыі.

Справа гэта мінулага. Можна было б і не распавядаць зусім пра, здаецца, не такі ўжо значны выпадак. Але міне час — і сямтам у запале палітычных баталій /у дадзеным выпадку — напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў/ падобнае можа паўтарыцца. Недальнабачныя палітыканы чужымі рукамі спрабуюць загрэбці жар, сутыкнуць прэсу і міліцыю, адводзячы апошнім няўдзячную ролю знеслаўлення прадстаўнікоў чацвёртай улады. Мы ўжо не гаворым пра тое, што журналісты — гэта такія ж грамадзяне, як і іншыя. І іх правы таксама абараняюцца законам.

"ЧЗ-ІНФАРМ".

ЗВАНОК НА УРОК

Ліцэісты — медыкі і паэты

Элітарны накірунак менавіта ў інтэлектуальным сэнсе сярэдняя школа № 37 горада Віцебска набыла з першых гадоў свайго існавання. Пра гэта сведчыць і састарэлая на сённяшні дзень шыльда над уваходам з надпісам: "Школа з паглыбленым вывучэннем англійскай мовы".

Шыльду, думаецца, у хуткім часе заменяць на новую, бо ўжо год як гэтая навучальная ўстанова набыла афіцыйны статус ліцэя. Вучацца тут старшакласнікі літаральна з усіх школ горада. Але асноўную колькасць навучэнцаў складаюць свае вучні-ліцэісты, якімі ганарыцца не толькі ўласны педагагічны калектыў. І ў Першамайскім рана, і ў абласным упраўленні народнай адукацыі вам з задавальненнем паведамяць, што з 25 леташніх выпускнікоў, якія навучаліся па біёлага-хімічным напрамку, 23 паступілі ў медыцынскі інстытут. Сапраўды, ёсць чым ганарыцца.

Да нядаўняга часу ў ліцэі была адна біёлага-хімічная спецыялізацыя. А з мінулага года пачалося цеснае супрацоўніцтва з мясцовымі тэхналагічным і педагагічным інстытутамі. Раз у тыдзень школьнікі наведваюць вышэйшыя навучальныя ўстановы, дзе займаюцца па спецыяльна распрацаваных праграмах. А пасля заканчэння ліцэйскага курса адбываюцца традыцыйныя для ўсіх экзамены.

— У нас яны своеасаблівыя, — паведамляе завуч Ларыса Іванаўна Сільчанка. — Бо экзаменатары — не толькі свае педагогі, але і навукоўцы з гарадскіх ВНУ. Якраз тыя, хто займаецца з нашай моладдзю, рыхтуючы сабе будучых студэнтаў... Ёсць падставы лічыць, што і сёлета практычна ўсе нашыя ліцэісты стануць студэнтамі.

...А будучыя медыкі і філолагі тым часам сядзелі ў паўзмрочнай актавай зале, асветленай свечкамі пушкінскіх часоў, і слухалі вершы і песні пад гітару, якія напісалі самі з уласцівымі толькі ранняй маладосці развагамі, эмоцыямі і шчырасцю. Ішла прэзентацыя першага паэтычнага самвыдатаўскага альманаха.

"Сказаць мне хочацца міжвольна,
Што колькі б буры ні раўлі, —
Як снег кладзецца на палі,
Так на душы маёй спакойна", —
распавядаў Саша Дзянікін. І далей гучаў паэтычна-песенны роздум адзінаццаці аўтараў, тых, хто даверыў сваё сэрца першаму паэтычнаму альманаху і сваёй маладой настаўніцы — Таццяне Міхайлаўне Прудніковай...

Яўгенія ВІЦЬБА.

КУР'ЕР "ЧЗ"

НАМ БЫ ПАВУЧЫЦЦА

У горадзе Гейдэльбергу (Германія) створана Анкалагічная інфармацыйная служба.

Галоўнае, што мае на мэце АІС, — у зразумелай форме знаёміць з прафілактыкай і іншымі аспектамі ракавых захворванняў.

На працягу тыдня супрацоўнікі службы пазменна дзяжураць ля тэлефонаў. Якая ж статыстыка званкоў? На 45 працэнтаў гэта запыты хворых на рак, 40 працэнтаў званкоў — ад іхніх родных і блізкіх. Канешне АІС не можа замяніць урачэбную дапамогу. Але вось што цікава. Як паказала даследаванне, дакладная інфармацыя дапамагае хворым на рак лягчэй спраўляцца са сваёй немаччу. У іх радзей назіраюцца дэпрэсіі, праблемы ў зносінах з навакольнымі. АІС развейвае сумненні здаровых і часам дапамагае вылячэнню хворых.

Алена АГІБАЛАВА.

ЧЭМПІЯНАТ СВЕТУ ПА ПРЭФЕРАНСУ

З 22 па 30 ліпеня ў Іерусаліме і Тэль-Авіве адбудзецца чэмпіянат свету па прэферансу. Аматары гэтай картачнай гульні ўпершыню ў гісторыі прэферанса паспрабуюць выявіць мацнейшага з мацнейшых.

Турнір будзе праведзены па кубкавай сістэме, у два этапы: чатыры папярэднія гульні і пяць фінальных. У папярэднім этапе можа прыняць удзел любы жадаючы, але колькасць месцаў, адведзеных кожнай краіне, не павінна перавышаць 100. У фінал увойдуць 64 лепшыя ігракі, якім будзе вызначаны рэйтынг і ўручаны ганаровыя дыпломы і памятныя прызы.

Цікава, што картачныя калоды, якімі будуць гуляць удзельнікі, вырабляюцца па спецыяльнаму заказу. Кожны аматар прэферанса ўсяго толькі за некалькі тысяч даляраў зможа атрымаць калоду са сваёй уласнай выявай у аблічча караля або валета, а таксама ні на мінуту не выпускаць з поля зроку даму свайго сэрца, вядома дзякуючы картачнай даме. Дарэчы, што датычыць грошай, то любы ўдзельнік, заўважаны ў гульні на грошы, будзе тут жа дыскваліфікаваны.

СВЕТ ТАЯМНІЧАЙ СІМВОЛІКІ

З часоў паганства і да нашых дзён працягнута ніць расказу аб сімволіцы і сімвалах, якія сталі ўрэшце "візітнай карткай" незалежнай дзяржавы. А раскажуць пра гэта супрацоўнікі Нацыянальнага музея гісторыі і культуры, якія арганізавалі выстаўку аб вытоках нацыянальнай сімволікі нашай рэспублікі.

Выстаўка адкрыецца 19 ліпеня па вуліцы Карла Маркса ў будынку, які мінчане і госці горада даўно прывыклі называць "Музеем з гарматай". У экспазіцыях можна будзе ўбачыць і археалагічныя і этнаграфічныя матэрыялы, сімвалы паганства, сярэдневякоўя і XX стагоддзя, калі сімволіка набыла статус нацыянальнай у выглядзе бел-чырвона-белага сцяга і герба "Пагоня". Наведвальнікі пазнаёмяцца, напрыклад, з цудоўнымі габеленамі на гэту тэму вядомага майстра Вольгі Дзёмкінай.

БЕЛІНФАРМ.

ЗНАЁМЦЕСЯ: МАСТАКІ З ТАЙВАНЯ

Наведвальнікі Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі атрымалі унікальную магчымасць пазнаёміцца з новай экспазіцыяй. Упершыню музей дэманструе карціны тайваньскіх мастакоў.

Выстава прадстаўляе гледачам вельмі вядомых на Тайвані і за яго межамі майстроў — Лі Чымао, Ван Лан Сьёнга, Шэн Чэна і Ліао Сю-пінга. Іх жывапісныя і графічныя творы даюць уяўленне і аб традыцыйным кітайскім мастацтве, і знаёмяць з сучаснымі мастацкімі накірункамі. А пабачыць свет на Беларусі выстава змагла дзякуючы намаганням еўрапейскага прадстаўніцтва Асацыяцыі культурнай спадчыны Рэспублікі Кітай.

Наталля ВАЛАКІДА.

Сто артыкулаў

ГЕАПАЛІТЫКА I

□ Мікола КУЗНЯЦОЎ

У сівых вяках пачынаецца гісторыя Беларусі. Усё было на цярністым жыццёвым шляху беларусаў: велічныя ўзлёты духу і цяжкія выпрабаванні лёсу, памятныя бітвы і жорсткія паражэнні, гора і радасці. Мужнасцю і адданасцю, вайсковым майстэрствам і храбрасцю зацвердзіў народ сваё права жыць на зямлі продкаў. Янка Купала выразна адзначыў гэта: "Свету цэламу лжывыя вочы пратру, што ўладарка я тут, не ўмярла і не ўмру". Трэба праўду сказаць, што гераізм і мужнасць беларускага народа ў многім гартаваліся геапалітычнымі фактарамі, геанацыянальным асяроддзем жыцця беларускай нацыі, той зямлёй — барамі, балотамі, азёрамі, рэкамі, палямі і сенажацямі, тым кутком, дзе хораша душы, дзе твае карані, дзе і сцены дапамагаюць адвесці бяду-навалу, адолець ліхалецце, акрыяць, выстаяць, жыць і быць шчаслівым.

Адным словам, геапалітыка, бяспека нацыі і дзяржавы неразрыўна звязаны між сабой. Пра гэта апавядае і гісторыя. Вядомы рускі даследчык мінулага Васіль Тацішчаў, якому пашчасціла чытаць старажытныя летапісы, пазней загінуўшыя, знаходзіў у іх сведчанні таго, што геапалітычны арэал, дзе пражывалі беларусы, быў надзвычай вялікі. Беларусы жылі на тэрыторыі пад назваю Крэў ці Вярхоўе ў падзвінска-дняпроўскім рэгіёне, што з сярэдзіны XII стагоддзя называлася Белай Руссю, а горад Пскоў з'яўляўся беларускім. Пад уздзеяннем захопніцкіх нападаў суседзяў эканамічныя, палітычныя ўмовы ў рэгіёне пастаянна мяняліся. Кіеўская Русь, некалі аб'ядноўваўшая славянскія народы, распалася. Полацкае, Турава-Пінскае і іншыя княствы з'явіліся збіральнікамі, цэнтрамі беларускай народнасці. Шэраг геапалітычных пераваг мела Полацкая зямля, што месцілася на захадзе Кіеўскай Русі. Цераз яе пралягаў па Заходняй Дзвіне самы кароткі шлях у Заходнюю Еўропу, з Балтыйскага ці Паўночнага мораў у Чорнае і Міжземнае моры, што садзейнічала хуткаму эканамічнаму развіццю раннефеадальнага княства і ўмацаванню яго вайсковай магутнасці.

Усё больш пачало заяўляць пра сябе Мінскае княства, якое займала выгаднае геапалітычнае становішча ў Нёманскім і Дняпроўскім рэгіёнах.

Самастойнымі ўдзельнымі княствамі сталі Віцебскае, Друцкае і іншыя ўладанні. Кіеўскія князі, імкнучыся вярнуць развітыя ў эканамічных і стратэгічных адносінах княствы, што апошнім часам усё часцей урываліся ў іх уладанні, здзейснілі шэраг карных паходаў у Полацкую зямлю.

На нейкі час непакорныя княствы зноў далучаліся да рускіх зямель, зноў аддзяляліся, агнём і мечом плацілі за крыўду і кроў. Паступова пачынаюцца і аб'яднальныя працэсы. Самастойныя княствы заяўляюць аб сабе.

Беларускае Панямонне напярэдадні бедстваў, што выпалі на долю Кіеўскай Русі, Польшчы і Прыбалтыкі ў час мангольскіх заваёў і крыжовых паходаў, з'явілася тым геапалітычным асяродкам, дзе ўзнікла Вялікае княства Літоўскае (ВКЛ). На мой погляд, гэтае ўтварэнне было б правільней сёння называць Вялікім Беларуска-Літоўскім княствам (ВБЛК). Аб правамернасці гэтай назвы і справядлівасці яго зацвярджэння ў гістарыяграфіі гаворыць і ацэнка Ф.Энгельса, які адзначаў, што "ва ўладанні саміх літоўцаў знаходзіліся толькі паўночныя землі Прыбалтыкі".

Навагрудак, як аб'яднаўчы цэнтр удзельных княстваў, паступова страціў сваё значэнне. У цэнтр палітычнай дзяржавы вылучылася Вільня. Геапалітычная мэтазгоднасць пераносу сталіцы з Навагрудка ў Вільню была апраўдана і з палітычнага, і са стратэгічнага пунктаў гледжання. Горад на Віліі меў водны шлях у Полацк, знаходзіўся ў самым сэрцы беларускіх зямель. Аднак, геапалітычнае выгаднае становішча даводзілася падмацоўваць саюзамі. Пэўныя з іх бяспека была настолькі рэальнай, што выбару амаль што не засталася. Уваходжанне, такім чынам, ВБЛК у склад Рэчы Паспалітай пэўным чынам паслабляла моц княства, аднак не аслабляла захопніцкіх апетытаў ворагаў, у тым ліку крыжакоў. У барацьбе з захопнікамі расло майстэрства воінаў, гартаваліся якасці палкаводцаў. Да 1410 г. склалася магутная ваенна-палітычная кааліцыя рускіх, польскіх, украінскіх, чэшскіх і некаторых іншых зямель для рашаючага адпору варожым імкненням тэўтонцаў. 15 ліпеня 1410 г. ля вёскі Грунвальд Ольштынскага ваяводства, што ў сённяшняй Польшчы, крыжакі былі ўшчэнт разбіты.

Пачалася працяглая паласа саперніцтва двух магутных славянскіх утварэнняў. Гэта барацьба ўскладнялася выкарыстаннем абодвума бакамі такога аднолькава небяспечнага для Масквы і ВБЛК ворага, як Крымскае ханства. У бітвах супраць войск Маскоўскай дзяржавы, што імкнулася далучыць да сябе некалі захопленыя ў міжусобіцах землі, супраць ордаў крымскіх татар праявіліся выдатныя вайсковыя якасці гетмана Канстанціна Астрожскага, князя Юрыя Алелькавіча, ваявод Станіслава Кішкі, Альбрэхта Гаштольда і многіх іншых палкаводцаў. Выстаяць у нялёгкай барацьбе дапамагаў дзяржаўны розум вялікіх князёў Аляксандра, Вітаўта, Сігізмунда, Жыгімонта. Безумоўна, беспаспяховае саперніцтва, братазабойчыя войны паміж Рэччу Паспалітай і Маскоўскай дзяржавай абяскроўлівалі народы. Гэта разумеў дальнабачны і светлы розум — канцлер Леў Сапега, выношваючы план стварэння адзінай дзяржавы на падставе зліцця Расіі і Польшчы, імкнучыся інтэграваць Усходнюю і Цэнтральную Еўропу.

Пасля смерці бяздзетных каралёў Рэчы Паспалітай, вялікага князя ВБЛК Жыгімонта Аўгуста II, Стэфана Баторыя, Расійскага цара Івана IV Леў Сапега, выконваючы свой геапалітычны план, прапанаваў абвясціць Каралём Рэчы Паспалітай, вялікім князем Літоўскім і Расійскім царом сына Івана Грознага Фёдара. Расійскі двор, цвяроза ацэньваючы сваю тупіковую палітыку ў адносінах да заходняга суседа, ухапіўся за слушную прапанову: "Только выберите себе в государи нашего царя, будете под его царскою рукою, а всем управляйте сами в Короне Польской и Великом Княжестве по своим правам".

Здавалася, дэталёва прадуманы Сапегам геапалітычны план не здзейсніўся...

Зрэшты, ён і не ажыццявіўся б, а калі б і адбыўся, то ненадоўга: гістарычныя лёсы, культурныя ўклады, рэлігійныя вераванні двух славянскіх народаў вызначыліся ў многім па-рознаму. Жыць разам ім проста не было

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Штаб-кватэра на возеры

"Раскажыце, калі ласка, чаму штаб-кватэра Міжнароднага алімпійскага камітэта знаходзіцца менавіта ў Швейцарыі?"

С.КАРАЛЕВІЧ, г.Пухавічы".

Прэзідэнт Міжнароднага алімпійскага камітэта (МАК) барон П'ер дэ Кубертэн выбраў швейцарскі горад Лазану ў якасці алімпійскай сталіцы, бо лічыў швейцарскую канфедэрацыю "самым дасканалым палітычным дасягненнем сучаснага чалавецтва". Кубертэн, якому чалавецтва абавязана адраджэннем Алімпійскіх гульняў, быў здзіўлены, як маглі некалькі народаў, дзве рэлігійныя канфесіі і мноства розных інтарэсаў ствараць такую гібкую і моцную аб'яднаную краіну. У цывілізаванай Швейцарыі, як ён лічыў, ёсць усе ўмовы, каб алімпійскі рух квітнеў. У 1915 годзе Лазана афіцыйна была абвешчана месцам, дзе будзе размяшчацца штаб-кватэра МАК. Зараз яна знаходзіцца ў замку Шата дэ Відзі на беразе жывапіснага возера.

Мястэчка маладзейшага княжыча ці пункт абароны?

"Піша вам карэнная жыхарка Маладзечна. Мяне заўсёды цікавіла, адкуль пайшла назва нашага горада. Старыя расказваюць так. Калі Беларусь знаходзілася пад Літвой, жыў на Беларусі ў той час вялікі князь літоўскі. І было ў яго два сыны. Падараваў князь малодшаму невялікае мястэчка, якое і стала называцца Маладзечна, бо належала яно маладзейшаму сыну-князю. Ці мае гэта паданне рацыю?"

К.ЖОЛУД, г.Маладзечна.

Нам даводзілася чуць гэтае паданне не толькі само па сабе, як узор вуснай народнай творчасці, але і ў інтэрпрэтацыі даследчыкаў, якія звярталі ўвагу на корань Малад- — "маладыя", "малодшы" ў складзе назвы горада Маладзечна, упершыню згаданага ў пісьмовых крыніцах 16 снежня 1388 года.

А вось Г.А. Каханоўскі, аўтар кнігі "Маладзечна: гісторыка-эканамічны нарыс" (Мн., 1988), растлумачвае паходжанне горада так. У канцы XIV — пачатку XV стагоддзяў на тэрыторыі сучаснага Маладзечна, у пойме забалочанай Ушы, існавала абарончае збудаванне — замак. Яго непрыступнасць забяспечвалася магутным земляным валам больш чым у тры метры вышынёй і абадным глыбокім ровам з вадой. Замак акружаў другі вал, толькі нешмат ніжэйшы; [illegible] знаходзіліся валуны. За землянымі валамі ішла цэлая сістэма ўмацаванняў з драўляных паляў і насыпу брэвенняў. Замак адлюстроўваў бастыённым збудаваннем.

Як бачым, маладзечанскі замак выкарыстоўваўся, перш за ўсё, як апорны пункт абароны, не як месца знаходжання нейкага вяльможы, а як вартаўнічы пукт, дзе, відаць, знаходзілася малодшая дружына, якая, у адрозненне ад большай дружыны (знаці), выконвала ўсе абавязкі па ахове межаў, дарог, гарадоў.

Задача гісторыкаў — вызначыць ролю абарончага пункта Маладзечна ў сістэме абароны сумежных тэрыторый. Мы можам зрабіць толькі меркаванне аб тым, што маладзечанскі замак (ці, магчыма, нейкая вартаўнічая застава, якая папярэднічала замку) першапачаткова ўзводзіўся для адпору магчымага нападу з захаду ці, нават, паўночнага захаду, з боку ваяўнічых літоўскіх плямёнаў, а ў далейшым ён (замак) разумеўся як пункт абароны на падступах да Вільні, пункт, які забяспечваў прарыву крыжаносцаў углыб беларускіх зямель.

Вядучая рубрыкі Святлана КУЛІКОВА. Тэл. 68-29-26

НЕРУШ

Экалагічны тупік

Калісьці Белавежская пушча славілася багаццем і разнастайнасцю расліннага і жывёльнага свету. Гэта была добра адрэгуляваная экалагічная сістэма, дзе кожнай жывой істоце шчодрая прырода адвяла пэўнае месца.

Але ў пушчу прыйшоў чалавек і вырашыў, што сістэма, якая існавала тысячагоддзямі, недастаткова рацыянальная і што яе неабходна пераўтварыць. Асабліва актыўна гэтае "рэфармаванне" праводзілася ў канцы мінулага і самым пачатку бягучага стагоддзя, а таксама з 1957 года, калі сусветна вядомы запаведнік перайменавалі ў запаведна-паляўнічую гаспадарку, ператварыўшы яго ў месца паляўнічых пацех і іншых мерапрыемстваў.

У выніку звышінтэнсіўнай падкормкі, колькасць аленяў дасягнула 2 тысяч, прыкладна столькі ж стала дзікоў, 1,5 тысячы казуль і 100 ласёў, ранейшаму гаспадару пушчы — зубру, дзеля якога і быў створаны першы ў Еўропе запаведнік, прыйшлося пацясніцца і згрупавацца ў чатыры статкі, саступіўшы дзве трэці тэрыторыі іншым капытным. Ён стаў напаўдамашнім нахлебнікам чалавека, перайшоў на незнаёмыя яму раней кармы, якія раскідвалі ў "абедзенныя гадзіны" егеры з падвод. Але яго пазбавілі славутай зуброўкі і дзесяткаў іншых траў і раслін, якімі харчаваліся яго продкі.

Акрамя тысяч канкурэнтаў і распаўсюджвальнікаў хвароб, агульных для капытных жывёлін, перад зубрам узнікла яшчэ адна праблема: перавысіла першапачатковую норму яго папуляцыя, якая ў беларускай частцы пушчы была вызначана ў 150 галоў. Гэта норма неабходна, каб пазбегнуць унутрывідавай канкурэнцыі, узнікнення эпізаотый, парушэння палавой і ўзроставай структуры папуляцыі з наступнай яе дэградацыяй. Да 1970 года, пакуль колькасць зуброў у пушчы не дасягнула 66 асобін, прырост складаў 24,6 працэнта ў год. У 1986 годзе ён панізіўся да 8,7 працэнта, а ў асобныя гады стаў адмоўным. Папуляцыя апынулася ў экалагічным тупіку. Тады норму павялічылі да 200 галоў. Але да 1988 года і гэты рубеж быў перавышаны: у пушчы былі ўжо 242 зубры. Гэта з'явілася адной з прычын рэарганізацыі пушчы: яе падзялілі на дзве часткі — запаведнік і паляўнічую гаспадарку. Але адміністрацыйнымі мерамі экалагічных праблем не вырашыць. Сярод зуброў пачаліся хваробы, яны пакідалі пушчу, даходзілі да Салігорска, Любані, Літвы, блукалі па палях і населеных пунктах, выклікаючы спагаду сваім хваравітым выглядам. У 1982—1989 гадах загінула каля 150 белавежскіх зуброў.

Каб пазбегнуць страт, панізіць стрэсавую сітуацыю і даследаваць прычыны захворванняў, неабходна было адсяліць частку зуброў з пушчы, а выбракаваных адстраляць у селекцыйных мэтах. Першымі гэта зрабілі польскія вучоныя. З 1985 года пачаўся вельмі асцярожны селекцыйны адстрэл зуброў і ў нас. У розныя раёны было вывезена 126 асобін. Пару дзесяткаў асобін завезлі ў балоты Бярэзінскага і Прыпяцкі запаведнікі. Больш ніхто не хацеў браць: клопатаў шмат, а скарыстоўваць нельга — чырванакніжнікі. Зубры, якім больш падабаюцца шыракалістыя і змешаныя лясы з добрым падлескам і травяным покрывам, пакінулі Бярэзінскі запаведнік і перабраліся ў Барысаўскі раён, дзе 8 з іх загінула ад рук браканьераў, а 5 — па іншых прычынах. Яшчэ 5 зуброў загінула ў Прыпяцкім запаведніку.

На пачатак 1992 года ў пушчы налічвалася 319 зуброў, звыш 30 асобін — у Барысаўскім раёне і паўтара дзесятка — у Прыпяцкім запаведніку. Акрамя таго, за апошні год 15 зуброў завезлі, нарэшце, у Налібоцкую пушчу, дзе ўжо нарадзіліся 4 зубраняці. Агульная колькасць зуброў у Беларусі набліжаецца да 400 асобін. Колькасць іх у Белавежскай пушчы перавысіла "норму" на 60 працэнтаў, што пагражае далейшай небяспекай. Настаў час шукаць выйсце, а менавіта пачынаць рацыянальнае іх выкарыстанне ў навукова абгрунтаваных межах.

Але зубр занесены ў Чырвоныя кнігі былога СССР і Беларусі. І гэта перашкаджае вырашэнню праблемы: чырванакніжнікаў нельга кранаць. Але меркаванне некаторых спецыялістаў, што зубр занесены ў Чырвоную кнігу МСАП, зусім няправільнае. Вось што піша наконт гэтага буйнейшы заолаг Расіі акадэмік У.Я.Сакалоў: "Зубр хоць і не занесены ў Чырвоную кнігу Міжнароднага саюза аховы прыроды, тым не менш, цяпер яму не пагражае знікненне". Колькасць зуброў у свеце набліжаецца да 4 тысяч галоў, і шэраг краін прыступілі да іх выкарыстання, напрыклад, Польшча і Украіна. Улічваючы, што кошт адстрэлу дзіка складае для замежных турыстаў да 15 тысяч нямецкіх марак, калі не лічыць расходы на гасцініцы, кафэ і іншае, за зубра можна было б атрымаць даволі дастатковую суму, каб мець прыстойны навуковы калектыў, які вырашаў бы пытанні рацыянальнага скарыстання не толькі зуброў, але і іншых жывёлін. Дарэчы, мяса замежныя паляўнічыя пакідаюць гаспадарам, бо застаюцца задаволены самім працэсам палявання і трафеямі: рагамі, чучалам галавы і фотаздымкамі.

Вядома, у самой пушчы паляванняў на зубра праводзіць нельга, тым больш, што за апошнія гады тут адбыліся дзве рэарганізацыі — спачатку ў нацыянальны парк, а затым у біясферны запаведнік з міжнародным статусам. Але лішак пагалоўя не толькі можна, але проста неабходна тэрмінова адсяліць з пушчы. Куды? Амаль у любую паляўнічую гаспадарку Мінлясгаса ці Беларускага таварыства паляўнічых, але з правам праз год-два арганізаваць там паляванне на зубра, напрыклад, у межах гадавога прыросту ці некаторай яго часткі. Гэта неабходна не столькі для паляўнічых, колькі дзеля саміх зуброў, бо яны перажываюць у нас другі экалагічны крызіс.

Першы крызіс быў у пачатку стагоддзя, калі з 1900 па 1914 год пагалоўе зуброў у пушчы захоўвалася на ўзроўні 724 асобін, хоць палявання на іх не праводзілася. Прырост быў роўны нулю з-за празмернай колькасці саміх зуброў і іх канкурэнтаў-капытных. А пушча ж, разам з польскай яе часткай, у той час была зусім іншай: неасушаная, нявысечаная, без асфальтавых дарог. Знаўца зуброў, К.І.Урублеўскі, пісаў тады: "Пушча ўяўляе арганізм глыбока паталагічны, выміраючы... Дрэвы выразна падзелены гарызантальнай лініяй на два ярусы, верхні — зяленіна галін, ніжні — прастора, на якой бачны толькі ствалы дрэў. Лінія, якая падзяляе абодва ярусы, знаходзіцца на ўзроўні морды звера: калі галінка нагнулася, яна тут жа будзе абгрызена".

Здаецца, цяжка больш пераканаўча апісаць экалагічны тупік. Але яшчэ цяжэй пераканаць некаторых спецыялістаў, што зубр не занесены ў Чырвоную кнігу МСАП, і што мы абавязаны дзеля саміх зуброў разумна вырашыць іх лёс. Дарэчы, на сапраўды занесенага ў вышэйпамянёную кнігу ваўка ў нас не толькі палююць, але і знішчаюць яго нават ва ўзросце шчаняці, што далёка не з-за спартыўнага інтарэсу. Ды і паляваннем гэта назваць нельга.

У апошні час прынята рэспубліканская праграма "Зубр". Яна прадугледжвае двайны статус зуброў, занесеных у нашу рэспубліканскую Чырвоную кнігу: абараняемых і часткова скарыстоўваемых. Што ж, хай хоць такім шляхам, але лёс зубра будзе вырашаны больш разумна, чым гэта рабілася да сённяшняга часу.

Карацей, настаў час ад аднаўлення зубра, якое зацягнулася надоўга, перайсці да планавага яго выкарыстання, атрымліваючы неабходныя нам мяса і валюту. Нельга даць яму выраджацца генетычна. Зрабіць гэта неабходна тэрмінова і рашуча, не звяртаючы ўвагі на эмацыянальнае, але экалагічна бязграматнае процідзеянне.

Э.САМУСЕНКА.

РОДНАЕ СЛОВА

Гаворым па–беларуску

Зьміцер Санько "Малы руска-беларускі слоўнік прыказак, прымавак і фразем"

На чужой каравай рот не разевай — Не будзь ласы на чужыя каўбасы; Не руш чужога і не бойся нікога; Не гняві Бога, не жадай чужога; Не руш чужых груш.

На чужой роток не накинешь платок — Няма тае хусты, каб завязаць людзям вусны (вусты); Чужы роцік не каўнерык — яго не зашпіліш; Людзям губы не завяжаш; Людзям языка не прывяжаш; Чужы рот не хлеў — не зачыніш.

Нашему слесарю двоюродный кузнец — Стрэчнай бабкі родны Хведар; Андрэй (Саўка) Кузьме родны Хведар; Анціп — нашаму брату Міколка; Нашаму парабку — кумаў сват.

Нашла коса на камень — Абое лукі, абое тугі; Заехаў на пнюшок сівы жарабок; Трапіўся востры на шылаватага; Цюк на крук; Пад чорным лесам спаткаўся чорт з бесам; Чорт на нячысціка наскочыў; Трапіў чорт на паганага; Каса на камень наскочыла (трапіла).

Не боги горшки обжигают — Не святыя гаршкі лепяць; Не Бог пашыў боты — шаўцовай работы.

Не было печали, так черти накачали — Не мела баба клопату, купіла парася; Купіў дуду на сваю бяду; Не было дуды — не было й бяды; Не меў Саўка клопату, дык жонку ўзяў.

Не верь глазам своим — Не заўсёды вер воку; Не вер вачам: вазьмі ды памацай; Як не верыш вачам, то памацай сам; Пажар тушы знізу, на рэчы глядзі зблізу.

Не в свои сани не садись — Не лезь на чужое седала; У чужыя сані не садзіся; Не ў сваё карыта не лезь; Не ў свае штаны не ўбірайся.

АДМЕТЫ ЧАСУ

Госць з чужой вайны

□ **Наталля ПЛЫТКЕВІЧ, "ЧЗ"**

Віктар зваліўся на нашу галаву нечакана. Год таму муж быў у камандзіроўцы ў Югаславіі, дзе і пазнаёміўся з гэтым хлопцам, "наёмнікам", які ваюе на баку сербаў. На развітанне, як часта гаворыцца, прамовіў: "Прыязджай і ты ў госці". Запрашэнне, якое нічога не азначала, раптоўна было прынята. І вось ён — Віктар — сядзіць на нашай маленькай кухні, смаліць адну "беламорыну" за другой і вядзе размовы "за жыццё". "Выпадак, толькі выпадак, лічу, закінуў мяне ў Югаславію. Пасварыўся з жонкай, справа ажно да разводу дайшла, і з'явілася думка некуды з'ехаць. Няхай астыне, адумаецца жанчына. У той час я служыў у адным з казачых аддзелаў Арэнбургскага войска. Здарылася так, што апынуўся ў Піцеры па справах, дзе раптам і ўбачыў відэафільм пра тое, што робіцца ў Югаславіі. Інфармацыя, якую меў дагэтуль, была зусім іншай: сербы — захопнікі, а харваты — героі, што абараняюць сваю Радзіму. Вось і вырашыў пераканацца на справе, ці так гэта. Пераканаўся... Абараняю інтарэсы сербаў і лічу, што праўда — на іх баку.

Дарэчы, жонцы сказаў, што паехаў у Балгарыю будаўніком. Калі здараецца такая магчымасць (а яна бывае), званю ёй прама з перадавой. Дзіўна, мяне, можа, праз гадзіну заб'юць,а я глупствы розныя мармычу — пра сонейка ці дождждык". Восенню, калі Віктар прыязджаў у адпачынак, ён наведаў і жонку. Ды дома доўга не вытрымаў — адны сваркі зноў — характар зрабіўся неўраўнаважаны. Бразнуў праз тыдзень дзвярыма і кінуўся "шукаць прыгод" па ўсім былым Саюзе. Дзякуй, сяброў-прыяцеляў шмат. У Маскве наведаў маці Косці, які загінуў на югаслаўскай зямлі. Дома, дарэчы, нават не здагадваліся, што Косця ваюе — малады, толькі дваццаць гадоў споўнілася. "Большасць нашых прыехала на гэту вайну ўпотайку ад родных, — пасміхаецца, зацягваючыся чарговай папяросай, Віктар. — А ўвогуле, гэта не грамадзянская вайна, а вайна грамадзянскіх асоб, — адчула розніцу? Мала на ёй прафесіяналаў. Так, харваты бяруць уменнем ваяваць, бо пасля II сусветнай у іх было прынята, каб нехта з сям'і служыў ці то ў войску, ці то ў паліцыі. А сербы — больш вясковыя жыхары. Хаця цяпер, лічу, больш моцнае войска ў сербаў!"

Паўгода таму Віктар атрымаў сербскае грамадзянства. Далі дом, зямлю: "Скончыцца вайна, перавязу сюды сям'ю. Калі б не ўмяшанне ААН, вайна б даўно скончылася! Колькі разоў даводзілася бачыць у мусульман скрыні з надпісамі "гуманітарная дапамога", а там — зброя".

На слова "наёмнік" Віктар страшэнна крыўдзіцца: "Ды якія мы наёмнікі, хутчэй добраахвотнікі. Мяне не грошы прыцягваюць — да атрымання грамадзянства і ў лепшыя часы я меў каля 300 дойчмарак у месяц. Для параўнання скажу, што ў мусульман і харватаў наёмнікам плацяць каля 2—3 тысяч марак у месяц, і ваюе іх на адным і другім баку больш чым па 3 тысячы чалавек. У сербаў — меней, таму і цэняць там нас, рускіх. Здараюцца і свавольствы сярод нашых, і п'янства, але да ворага спінай яны не павернуцца".

Я, памятаю, усё імкнулася даведацца, што адчуваў Віктар, забіваючы людзей на чужой вайне, але ён, не пажадаўшы паглыбляцца ў самааналіз, сказаў як адрэзаў: "Пакуты сумлення? Не, я забіваў салдат!" Дарэчы, яго безапеляцыйнасць, нервовая неўраўнаважанасць, рэзкасць адчуваліся ва ўсім. І ў адказах на "залішнія" пытанні, і ў зносінах з рознымі людзьмі: тэлефаністкай, прадаўцамі. "Дзёрзкасць? Ва ўсіх нас, што прайшлі праз вайну, абвостранае пачуццё ўласнай годнасці. І калі нехта пачынае пярэчыць, рука міжволі цягнецца да таго месца, дзе я звычайна нашу пісталет".

Падумалася з жахам: а колькі іх — "пажарных" з ачагоў міжнацыянальных канфліктаў — ходзіць побач з такім успрыняццем рэчаіснасці?..

Ён часам супярэчыў сам сабе: і ў сцвярджэннях, што перавязе ў Югаславію жонку, з якой ніяк не можа паладзіць, і калі, смакуючы, расказваў студэнтам, як забіваў варожых салдат і як гінулі нашы хлопцы, і як помсцілі за гэта ворагам. У яго апавяданнях я раптам пазнавала нешта прачытанае, пачутае. Напрыклад, як варожы снайпер пацэліў нашаму хлопцу ў хворы зуб: "Замест таго, каб пазбавіць яго балбатлівага языка, выдаліў зуб". Магчыма, і вы чулі калісьці нешта падобнае? Гэткія байкі, здаецца, ёсць у арсенале кожнага салдата. Віктару вельмі хацелася выглядаць прыгожа: вызваліцелем, а не "наёмнікам". Здавалася, ён лічыў, што перад ім у даўгу ўсё чалавецтва: і за тое, што ён л'е сваю кроў, і за тое, што ў маразы страшэнна баліць параненая нага, і за тое, што ён сербануў жыцця нагбом...

"Пасля таго бою, у якім загінуў наш Косцік, у мяне з'явіліся сівыя валасы, — расказваў Віктар пра таго хлопца, да матулі якога ён ездзіў у Маскву. — Такі маладзенькі, амаль у сыны мне быў варты. І ўвогуле я б параіў тым, хто мае намер далучыцца да нас, моцна ўсё ўзважыць." Дарэчы, пасля публікацыі ў "Народнай газеце" пра Віктара і яго сяброў, прыйшлі і лісты ад жадаючых паўдзельнічаць у "чужой вайне". Магчыма, заўсёды сапраўдных мужчын цягне туды, дзе небяспека, — гэта спрадвечны агонь у крыві. І відаць, амаль у кожным падсвядомае жаданне вызваляць, ваяваць — яшчэ ад дзіцячых гульняў у "вайнушку". Памятаеце, "ворагамі" звычайна ніхто не хоча быць.

Віктар пражыў у нас тыдзень. Аказалася, што грошай на білет да Югаславіі ў яго няма — усе "прагуляў". Некалькі дзён ён хадзіў, спрабуючы прадаць свой заручальны пярсцёнак, але "дзешавіць" не хацеў.

...Грошы прыйшлося яму пазычыць.

Фота Сяргея ПЛЫТКЕВІЧА.

з гісторыі Беларусі

БЯСПЕКА ДЗЯРЖАВЫ

наканавана. Гэта пацвярджаюць і неаднаразовыя міждынастычныя шлюбы, а таксама спробы таго ж Льва Сапегі ўзвесці на расійскі трон спачатку Ілжэдзмітрыя І і Ільжэдзмітрыя ІІ, а затым каралевіча Уладзіслава...

Саюзы уніі, што заключала ВБЛК, з'яўляліся часовымі, вымушанымі, вялі да заняпаду, згубы незалежнасці Вялікага княства. Так, пасля Люблінскай уніі 1569 г. яно страціла значную частку сваіх зямель. Пасля Брэсцкай уніі 1596 г. у ВБЛК узмацніўся ўплыў каталіцкай царквы. Аўтаномія Вялікага княства ў саставе Кароны-Польшчы неўзабаве была ліквідавана, беларуская мова выцеснена з ужытку. Беларуса паступова рабілі каталіком, атаясамлівалі з палякамі.

У свой час А.С.Пушкін вельмі дакладна адзначыў супярэчнасці двух народаў — родных і чужых, дружалюбных і варожых: "Уже давно между собою враждуют эти племена; Не раз клонилась под грозою то их, то наша сторона. Кто устоит в неравном споре: кичливый лях иль верный росс? Славянские ль ручьи сольются в русском море? Оно ль иссякнет? Вот вопрос".

Пагардлівая польская шляхта, маючы шэраг прывілеяў, лічачы свой час залатым векам Велікапольшчы, вельмі часта выкарыстоўвала свой неверагодны ўплыў на выбіраемага караля, дзейнічала не на карысць ВБЛК.

Прымяняючы права "вета", зрывала пасяджэнні сейма, правальвала важнейшыя законапраекты. Распад Рэчы Паспалітай і ВБЛК такім чынам наспеў, што адразу ж выкарысталі Прусія, Аўстрыя, Францыя, уцягнуўшы ў драпежную змову і Расію. Амаль ніхто не ўступіўся за адрахлелага драпежніка, які ў свой шчаслівы час з няменшай жорсткасцю ўмешваўся ў справы суседзяў, захопліваў іх землі.

Аднак спадзяванні на аднаўленне "залатога веку" не пакідалі шляхту. Вялікія падзеі ўскладаліся на Напалеона, які ўварваўся ў Расію. Адна са старажытных плошчаў Мінска дзеля ўлагоджвання заваёўніка нават была названа імем французскага імператара. Частка шляхты, пераважна беларускай, не хацела "залатога веку" ў саставе Польшчы, марыла аб самастойнай дзяржаве. Таму дальнабачны Напалеон аднавіў Вялікае княства на тэрыторыі Віленскай, Гродзенскай, Мінскай губерняў і Беласточчыны. Насельніцтва яго складала ад 2,5 да 3,5 мільёна чалавек.

У шэрагу месцаў сяляне, спадзеючыся на збаўленне ад прыгону, падтрымалі французаў. Напалеон сфарміраваў нават узброеныя сілы княства ў саставе 5 пяхотных і 4 кавалерыйскіх палкоў (усяго недзе каля 14 тысяч чалавек).

Аднак маскарад з княствам і арміяй з'явіўся не болей як талентавітым манеўрам улюбёнца лёсу, сапраўдным імкненнем якога было жаданне забяспечыць тылы наступаўшых войск.

Рэальны шанц на арганізацыю самастойнай дзяржаўнасці, абароны геапалітычнай прасторы сваёй краіны беларусы займелі пасля Вялікага Кастрычніка, з утварэннем БНР і БССР. Па пэўных прычынах гэтыя падзеі ў поўнай меры не здзейсніліся. Геапалітычнае ж становішча ў параўнанні з азначанымі гістарычнымі фактарамі якасна змянілася. Нацыянальная абарона і дзяржаўная бяспека БССР у гэты час забяспечвалася адзінымі ўзброенымі сіламі СССР і органамі КДБ. У выніку сталінскіх рэпрэсій, хваравітай падазронасці, таптання нацыянальных лёсаў і свядомасці народаў Савецкая Беларусь была ператворана ў заложніцу хцівай палітыкі "вялікага правадыра", паклаўшы на алтар страшэнныя ахвяры...

Здрада хітрэннага ашуканца і штукара перабудовы Гарбачова свайму народу, фароскае патуранне разбуральнікам адзінага Савецкага Дома, Ігнараванне волі народаў на іх еднасць у абноўленым саюзе рэзка паўплывалі на геапалітычнае становішча Беларусі. У гэтых умовах нацыя заявіла ва ўвесь голас аб сваёй няспетай нацыянальнай песні, як некалі гаварыў Ленін, выказала гарачае жаданне "спець" яе, адчуць глыбінную сутнасць суверэнітэту, адраджэння страчанай дзяржаўнасці, моўных, культурных, духоўных традыцый, свайго нацыянальнага быцця, захацела наблізіцца да таго ўзроўню развіцця, калі выспявае сапраўдная патрэбнасць у інтэграцыі, у новай супольнасці народаў, дзе аднолькава шануюцца набыткі кожнага.

Кардынальныя перамены ў палітычным, эканамічным, сацыяльным статусе Беларусі запатрабавалі выпрацоўкі якасна новай геапалітычнай стратэгіі, закліканай надзейна забяспечыць нацыянальную незалежнасць і гарантаваць бяспеку маладой дзяржавы. Рэспубліка Беларусь заявіла аб нейтралітэце, вызваленні ад ядзернай зброі, прыняўшы шэраг законаў, што паклалі пачатак фарміраванню арміі новага тыпу. Невялікай, але прафесійнай, аснашчанай найноўшай зброяй.

На міжнароднай канферэнцыі па праблемах бяспекі, наладжанай у чэрвені 1994 г. Беларускай асацыяцыяй палітычных навук, Міністэрствам абароны і іншымі ўстановамі Рэспублікі Беларусь, у рабоце якой удзельнічаў і аўтар гэтага артыкула, было зададзена такое пытанне: "А ці патрэбна наогул Беларусі армія, улічваючы нашу чарнобыльскую бядоту і "цішыню" ў свеце?". Прафесіяналы далі станоўчы адказ, падкрэсліўшы, што сённяшняя "цішыня" — хісткая, а спакой трымаецца на зброі.

Як і даўней, нямала ёсць жадаючых перагледзець граніцы, падзяліць багатыя сыравінай нетры, усталяваць свой светапогляд. Народ краіны, замежныя інвестары сваіх капіталаў павінны быць упэўнены, што іх дабрабыт, маёмасць надзейна абараняюцца. Што ж да цяжкасцей па ўмацаванню войск, то як тут не ўзгадаць словы Напалеона: "Калі народ не хоча ўтрымліваць сваю армію, ён будзе ўтрымліваць чужую!". Гэта добра ўсвядомілі і палітыкі, і заканатворцы. Апошняе вельмі важна, бо бяспека рэспублікі — справа не толькі вайскоўцаў. Адказнасць за яе не можа ляжаць толькі на людзях у пагонах. Больш таго, бяспека дзяржавы залежыць як ад стану палітычных, так і эканамічных, нацыянальных, экалагічных і іншых фактараў.

Абаронная дактрына Рэспублікі Беларусь, прынятая ў снежні 1992 г., якраз і ўяўляе сабой напрамкі ваенна-палітычнай і ваеннатэхнічнай стратэгіі, увасабляючы магчымасці і інтарэсы нацыі.

Геанацыянальнае, геапалітычнае "поле" нашай Бацькаўшчыны сёння абаронена. Але "порах" павінен быць сухім і надалей. Каб народ, галоўная асоба геапалітычнай прасторы, нарэшце, дамогся на ёй дабрабыту і шчасця.

КУР'ЕР "ЧЗ"

ВАЙНА СУПРАЦЬ... АЛЕРГІІ

Сапраўдную вайну з самымі рознымі формамі алергіі і астмы ў дзяцей пачне новая міжнародная гуманітарная арганізацыя "Дзіцячы проціалергічны фітацэнтр", што з'явілася ў Мінску.

Яе заснавальнікамі сталі спецыялісты, якія многія гады займаюцца праблемамі лячэння гэтых захворванняў у дзяцей і дарослых, — урачы, вучоныя, народныя лекары. Сярод іх — адзін з аўтараў вядомага ў Беларусі шасцітомніка "Лячэнне травамі" Яўген Шмярко.

Як сказаў прэзідэнт гэтай арганізацыі, кандыдат тэхнічных навук Ігар Іваноў, з'яўленне такога цэнтра чакалі многія. І асабліва тыя, хто пакутуе на алергічныя і астматычныя захворванні. Спецыялісты гэтай арганізацыі збіраюцца аказваць дапамогу і дзецям, якія пражываюць у забруджаных пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС тэрыторыі рэспублікі. Фітацэнтр плануе выпускаць спецыяльныя прэпараты, настойкі, экстракты, пахучы чай з лекавых збораў траў і раслін.

МАСКВА ПРАВАЛІЦЦА Ў ПЕКЛА?

Як сцвярджаюць вучоныя, паў-Масквы цяпер адносіцца да раёнаў геалагічнай рызыкі.

Сур'ёзнай небяспекай для будынкаў з'яўляюцца карставыя правалы, пячоры і пустоты, утвораныя падземнымі водамі ў пясчаніках. У цэнтральнай акрузе сталіцы 800 будынкаў ужо знаходзяцца ў дэфармаваным, а то і аварыйным стане. Нязначны пад'ём падземных вод канчаткова выведзе іх са строю.

Для таго, каб змяніць сітуацыю — адпампаваць падземныя воды на паверхню, неабходны велізарныя грашовыя сродкі, сучасная тэхніка, абсталяванне. У той жа час айчынныя будаўнічыя арганізацыі не здольны цяпер правесці якасны капітальны рамонт ніводнага старажытнага будынка. Таму надзея ў масквічоў толькі на дапамогу Захаду, які не дасць старажытнай сталіцы праваліцца ў пекла.

БЕЗ КРЭДЫТАЎ НЕ АБЫСЦІСЯ

Каб вывесці эканоміку з шокавага стану, неабходны велізарныя сродкі. А іх у нас недастаткова. Таму, відаць, без дапамогі замежных інвестараў мы яшчэ доўга не зможам абысціся.

Асабліва вялікія пазыкі нам прадаставілі Германія і Аўстрыя. На іх долю прыпадае амаль дзве трэці ўсёй нашай знешняй запазычанасці.

Паводле звестак, атрыманых у Міністэрстве знешніх эканамічных сувязей, напрыклад, за кошт германскага крэдыту абнаўляюцца тэхналогіі і тэхналагічнае абсталяванне на прадпрыемствах цяжкай, хімічнай і лёгкай прамысловасці, у перапрацоўцы прадукцыі палёў і ферм, выпуску запасных частак да сельскагаспадарчай тэхнікі, а таксама закупляюцца пасажырскія вагоны. Аўстрыйскія грошы плануецца выкарыстаць на набыццё тэхналагічнага абсталявання па вытворчасці акумулятараў, рэканструкцыю гасцініцы "Свіслач", іншыя патрэбы.

БЕЛІНФАРМ.

ПАМЯЦІ РАБОЧАГА ПАЭТА

Газета "Рабочае слова" віцебскага вытворчага аб'яднання "Віцязь" праводзіць збор сродкаў на выданне кнігі вершаў токара цэха 983 Леаніда Банадысева, які заўчасна пайшоў з жыцця.

На жаль, трынаццаць тысяч, што ўдалося сабраць калектыву рэдакцыі шматтыражкі, далёка недастаткова для таго, каб паэтычнае слова рабочага пабачыла свет. Таму быў зроблены адпаведны зварот да абласной арганізацыі журналістаў з просьбай аб уключэнні ўжо зараз вершаў Банадысева ў штогадовы альманах "Дзвіна", які выдае абласны Саюз пісьменнікаў у рэспубліканскім выдавецтве.

Яўгенія ВІЦЬБА.

КАМАНДА БРАЗІЛІІ – ЧЭМПІЁН

Бразілія ў чацвёрты раз становіцца чэмпіёнам свету па футболе.

Асноўны і дадатковы час быў згуляны ўнічыю. Упершыню ў гісторыі чэмпіянату свету па футболе лёс каманд вырашылі пенальці. Па выніках 11-метровых удараў чэмпіёнам стала Бразілія. "Бог — бразілец", лічыць нападаючы Бразіліі Рамарас. У гэтым на самай справе можна пераканацца, праглядзеўшы забітыя мячы.

"РЫБНАЯ" ВАЙНА Ў ЕЎРОПЕ

"Рыбная" вайна ўзнялася паміж Іспаніяй і Францыяй ля берагоў Атлантыкі. Праватў гэтага скандалу будзе вырашаць камісія ў Брусэлі.

Міністр рыбаводства Францыі Джон Лур'е адхіліў прэтэнзіі Іспаніі, дзе зазначана, што Францыя выкарыстоўвае для лоўлі надта многа і надта вялікія сеткі. Міністр рыбаводства Іспаніі Луіс Ацьенса не згодны з міністрам Францыі. Акрамя таго, ён заявіў, што тут гаворка ідзе не пра скандал Францыі і Іспаніі, а Францыі і Еўропы.

АДЗІНАЯ ВІЗА

Еўрапейская камісія аб'явіла пра стварэнне ў бліжэйшы час адзінай візы для ўсіх краін — членаў Еўрапейскага Саюза.

Новы мытны дакумент немагчыма падрабіць. Візы будуць прызнаны ўсімі іміграцыёнымі службамі краін — членаў Еўрасаюза.

ВЯСЕЛЛЕ МАЙКЛА ДЖЭКСАНА

Працягваецца загадкавая справа аб шлюбе Майкла Джэксана.

Днямі ад улад Дамініканскай Рэспублікі паступіла афіцыйнае пацвярджэнне таго, што і Майкл, і дачка Элвіса Прэслі Ліз-Мары [illegible] шлюбе.

* * *

Амерыканскі магнат Дональд Трамп адмовіўся [illegible], ці праводзяць Майкл Джэксан і Ліз-Мары Прэслі свой мядовы месяц у замку Трампа ў Нью-Йорку.

Трамп у выступленні па тэлебачанні адмовіўся праканментаваць паведамленне аб тым, што дачка Элвіса Прэслі пажанілася ў Дамініканскай Рэспубліцы 26 мая. Але ён пацвердзіў, што Джэксан і Ліз-Мары "ладзяць разам".

ВЫБУХ НА ЮПІТЭРЫ

Па ўсёй краіне ў гэты уік-энд вечаровыя назіральнікі збіраліся назіраць за сутыкненнем каметы з планетай Юпітэр.

Асколкі каметы "Шумейкер-Леві 9" пачалі сутыкацца з Юпітэрам у суботу. [illegible]

СВАЯ КАШУЛЯ БЛІЖЭЙ ДА ЦЕЛА

Члены італьянскага кабінета [illegible]

Новая папраўка [illegible]

МОГІЛКІ ПАД ГАРАЖАМІ

У адным з паркаў Вільнюса знойдзена пахаванне шматлікіх ахвяр, відавочна, сталінскага рэжыму.

Косці [illegible] КДБ [illegible]

ЦЁМНЫ БОК МЕСЯЦА

Даўніна

На Беларусі заўсёды існавалі прафесіі, якія як бы вымагалі ад тых, хто імі валодаў, цеснага знаёмства з нячыстай сілай, прынамсі, ведання тых ці іншых абрадаў, замоў, прымхаў. Дрэнны быў той млынар, што не ўмеў дагадзіць Вадзяніку, прымусіць таго даць паболей вады на кола, калі на млын везлі многа збожжа. Абавязкам млынара было таксама нашэптванне замоў на вадзе (тое, што называлі "даць вады"). А вось млынара з ветрака звычайна запрашалі лячыць "падвей" (гл.ЦБМ ад 5 ліпеня). Ён таксама мог "запрэгчы вецер", каб крылы ветрака добра круціліся. У прыватнасці, каб падняць вецер, млынар узлазіў наверх і кідаў жменямі муку на "ўзвей вецер". Пастух павінен быў умець выганяць Хлеўніка (ЦБМ ад 24 траўня). Прафесійнымі "чараўнікамі" лічыліся кавалі, пчаляры, півавары.

Сярод іх быў і ляснік. У мінулым выпуску ЦБМ мы расказвалі пра Лесуна. Зразумела, што найпершым абавязкам лесніка было ўменне падтрымліваць добрыя адносіны з духам лесу, інакш той мог наслаць звера, згубіць заблудзіўшых людзей ды ці мала што яшчэ...

На Благавешчанне, ідучы ў лес, ляснік браў з сабою кавалак хлеба з соллю, уціскаў у яго каліва сваіх валасоў і нават пазногцяў. На ўзлеску ён станавіўся тварам да ўсходу і гаварыў замову, абводзячы хлебам вакол галавы:

"Усю зіму маразы трашчалі,
Буры вылі, ветры шумелі,
Сосны і елі рыпелі,
Ваўкі хадзілі, галасілі —
Есці прасілі:
Ці ты дай галаву авеччу,
Ці чалавеччу.
На святое Благавешчанне
Усе звяры на вырай пайшлі;
Ваўкі выюць, свінні стогнуць,
Мядзведзі мармычуць,
Зубамі скрыгочуць,
Есці хочуць:
Ці ты дай галаву авеччу,
Ці чалавеччу!"

"Досыць маіх валасоў", — напрыканцы тройчы ўсклікаў ляснік і пасля гэтых слоў кідаў хлеб наводліў далёка ўбок. Замова яўна "нацэлена" на Лесуна, аднак характэрна, што яго імя нават не ўпамінаецца.

Сярод абавязкаў лесніка была таксама замова на добрае паляванне. Да яго звярталіся паляўнічыя, каб замовіць стрэльбу на страляніну без промаху. Не ведаючы звычаяў, можна сапсаваць ружжо так, што яно будзе "жывіць": як ні падстрэліш дзічыну, яна ўцячэ. Да таго ж паляўнічыя лічылі, што іх асабліва не любілі злыя чараўнікі і замаўлялі ім стрэльбы так, каб шрот паляцеў убок ці наогул не вылецеў пасля стрэлу. Таму пры зарадцы стрэльбы шрот, каб яго не замовілі, трэба трымаць у роце ды яшчэ пры гэтым гаварыць замову:

"На сінім моры
На беражочку,
На жоўтым пясочку
Стаіць дуб зялёны,
Да зямлі нахілёны.
А з таго дуба
Як узнімаліся
Шуры ды буры,
Вятры кавуры;
Як нанасілі
Глушцоў, цяцерак,
Гусёў і вутак,
Малога птаства,
Як цёмнай хмары;
Як наганялі
Лісіц і зайцаў,
Ласей і дзікоў
Мне на патрэбу.
Ой, ляціце, пташкі,
Шэрыя вуткі,
Ка мне, стральцу-малайцу!
Бяжыце, лісіцы
І шэрыя зайцы,
На маю стрэльбу!
А мая стрэльба
Ручоная-вучоная,
Каб маху не давала,
Усякую жывёлу
На месце клала.

Ну, а далей ужо — як пашанцуе. Абы не было па народнай прыказцы "У паляўнічага дым густы, ды абед пусты"...

Пра гэта гавораць

Сёння многа гаворак пра халадынаміку. Даводзім, што нічога агульнага з "холадам" гэтае слова не мае, а паходзіць яно ад грэчаскага "холас" — увесь, цэлы. Халадынаміка — дынаміка цэлага ці дынаміка Сусвету як цэлага. Халістычны светапогляд разглядае чалавека як вышэйшую форму цэласнасці, якая арганічна спалучае ў сабе цялесны, пачуццёвы, мыслячы і духоўны пачатак. Гаворачы проста, мы адзіныя, арганічна звязаныя ў адно цэлае з іншымі людзьмі, з прыродай, Сусветам. У плане філасофіі думка далёка не новая, але стваральнік халадынамікі амерыканскі фізік, псіхолаг, доктар Вернан Вульф улічыў дасягненні прыродазнаўства ў галіне біялогіі, квантавай фізікі, якая разглядае Сусвет як адзіную сістэму, што ствараецца сілавымі палямі, і ў канцы 80-х гадоў увёў у навуковы ўжытак паняцце халадайна.

Халадайн — найменшая часцінка, з якой утвараюцца атамы, малекулы, бялковыя структуры, клеткі, тканіны, органы, усё цела, затым фарміруецца асоба, міжасабовыя адносіны, сацыяльныя сістэмы і г.д. Халадайны нараджаюць увесь матэрыяльны Сусвет, наша цела, наш розум, усё тое, чым мы з'яўляемся. Больш таго, халадайны — прычына ўсяго таго, што адбываецца ў жыцці. Іх рухомая сіла стварае ўсё тое, чым з'яўляецца чалавек сёння. Трансфармуючы халадайны ў больш спелыя формы, чалавек прыходзіць да гармоніі з самім сабой і людзьмі.

Халадынаміка, як лічаць яе вернікі, дае чалавеку магчымасць адкрыць і поўнасцю рэалізаваць суцэльны ўнутраны патэнцыял асобы. Тэорыя і комплекс практычных метадаў вядуць чалавека да максімальнага выкарыстання сваіх магчымасцей ва ўсіх сферах: самаўдасканаленне, асабістае развіццё, гарманізацыя міжасабовых і сацыяльных адносін, усведамленне свайго адзінства з Космасам, узаемадзеянне паміж ім і сваім вышэйшым "Я".

Згодна з тэорыяй В.Вульфа, мы складаемся з мноства халадайнаў. Некаторыя з іх мы атрымалі ў спадчыну ад продкаў, нешта мы набываем у жыцці. Кожны можа ўявіць сабе халайдан у выглядзе вобраза. Мы нагадваем сабе вобраз каго-небудзь з родных, напрыклад, бацькі. Уявім сабе, як ён стаіць перад намі, пастараемся ўбачыць яго твар, вочы, пачуць голас. Гэта і будзе халадайн Бацькі. Фантазія? Увогуле так, але ж хіба халадайн Бацькі не ўплывае ўвесь час на нашы рэальныя ўчынкі, погляды, узаемаадносіны ў сям'і, на рабоце?

Вельмі часта мы карыстаемся выразамі тыпу "камень з душы зваліўся", "на сэрцы кошкі скрабуць". Гэта таксама вобразы нашых халадайнаў. Прыхільнікі новай тэорыі вучаць самастойна "адследжваць" свае халадайны (праблемы), а таксама праблемы сяброў, родных, з дапамогай "адследжвання" можна навучыцца як бы размаўляць з халадайнамі. Чалавек канцэнтруецца на сваёй праблеме і як бы перажывае яе зноў. "Адследжваючы праблему, мы ўяўляем яе пазітыўнае вырашэнне. Пры гэтым змяняюцца нашы адносіны да праблемы, мы мяняемся пазітыўна і ўплываем на навакольны свет.

Акрамя штодзённых дробязей, у жыцці часам адбываюцца падзеі, якія карэнным чынам змяняюць нашы адносіны з людзьмі. Каб разабрацца ў прычынах гэтых праблем, быў прыдуманы яшчэ адзін працэс. Ён названы "рэлівам" (у перакладзе з ангельскай — пераасэнсаванне пражытага).

Рэліў — працэс больш магутны, глыбінны, ён дае магчымасць, звяртаючыся да падсвядомасці, як бы вандраваць па сваіх мінулых увасабленнях у жыцці. Рэліў можа змяніць падзеі, якія выклікалі якую-небудзь траўму ў дзяцінстве, ці дапаможа пражыць нанава адрэзак часу, які, на вашу думку, быў пражыты няправільна. Вы дзейнічаеце ў якасці рэжысёра, плануеце па свайму жаданню сцэнарый вашага жыцця. Калі вы мяняеце якія-небудзь падзеі ў мінулым — вы мяняеце і сваю будучыню, і яна, быццам рака, цячэ па іншаму рэчышчы.

Што ж такое халадынаміка — моднае захапленне ці сапраўды псіхалагічная навука XXI стагоддзя? Гэта пакажа час.

...І наракі дзіця Чортам

Такое імя прыдумала для хлопчыка адна японская сям'я. Улады рашуча адмовіліся рэгістраваць дзіця пад такім незвычайным імем. Яны парэкамендавалі бацькам не псаваць хлопчыку будучыню. Сям'я падумала, падумала і... падала на бюракратаў у суд — маўляў, парушаюцца правы бацькоў, грамадзянскія свабоды і іншыя прынцыпы. Пры гэтым японскі бацька так аргументаваў больш чым арыгінальны выбар прозвішча для свайго дзіцяці: "Наш Акума ("чорт" па-японску) мае такое прозвішча, якое ніхто ніколі не забудзе. Хлопчыку гэта адкрые самыя шырокія перспектывы ў жыцці і нават дасць перавагу над іншымі равеснікамі са звычайнымі прозвішчамі".

Рубрыку склаў і вядзе Вінцук КАВАЛЕНКА.

ПЕРАПІСКА

ДАВАЙЦЕ ПАЗНАЁМІМСЯ

☐ "Для сяброўства і сумеснага жыцця пазнаёмлюся з прыстойным чалавекам 26—30 гадоў без шкодных звычак. Пра сябе: Святлана, 25/175.

Пісаць на адрас: 225320, Брэсцкая вобл., г.Баранавічы-10, вул.Касманаўтаў, д.16, кв.8".

☐ "Чакаю ліст з фатаграфіяй ад дзяўчыны да 35 гадоў, невысокай, пажадана з сельскай мясцовасці, можна з дзіцем.

Пра сябе: працую даглядчыкам на ферме, жыву з маці ў сваёй хаце, маю вялікую гаспадарку. Характар вясёлы.

Пісаць на адрас: 213143, Магілёўская вобл., Быхаўскі раён, п/а Чачэвічы, п/п № 1421246. Анатолю".

☐ "Чароўная какетка 18 гадоў з блакітнымі вачыма пазнаёміцца з хлопцам 19—25.

Хачу закахацца па-сапраўднаму, на ўсё жыццё. Паспрабуйце заваладаць маім сэрцам!

Пісаць на адрас: 220004, г.Мінск, а/с 15."

☐ "Жадаю знайсці спадарожніцу жыцця 20—26 гадоў, можна з дзіцем, якая згодна на пераезд.

Пра сябе: 25/170/79, беларус, па гараскопу Цялец(Певень), жыву з бацькамі, працую будаўніком, без шкодных звычак. У вольны час люблю фатаграфаваць, чытаць кнігі, лавіць рыбу.

Пажадана фота.

Пісаць на адрас: 247170, Гомельская вобл., Кармянскі раён, г/п Карма, вул.Іллюшчанка, д.39, кв.53. Кароткаму Вячаславу."

☐ "Сімпатычная, прыстойная дзяўчына 19/170 жадае пазнаёміцца з сімпатычным, прыстойным, верным і пяшчотным, высокім (вышэйшым за 170 см) хлопцам да 25 гадоў, які не злоўжывае алкаголем.

Адкажу на ўсе пісьмы, падрабязны ліст з фота.

Адрас у рэдакцыі (абанент 37).

ШУКАЮ СЯБРОЎ

☐ "Мне 17 гадоў, рост 164 см, па гараскопу Блізнец, жыву ў сельскай мясцовасці. Закончыла 11 класаў.

Хачу мець сяброў і сябровак па перапісцы. Адкажу на ўсе лісты.

Пісаць на адрас: 213487, Магілёўская вобл., Мсціслаўскі раён, п/а Шамава, в.Рубанаўка. Лабанавай Вользе."

СТРАКАТАЯ МАЗАІКА

Партрэт у ружовых танах

Лідэр Лібертарыянскай партыі Расіі, інакш, партыі сексуальных меншасцяў, Яўгенія Дзебранская — маці дваіх дзяцей. У 21 год яна выйшла замуж і нарадзіла дзіця, спадзеючыся, што такім чынам вылечыць сваю "незвычайнасць", імкненне жыць толькі з жанчынамі. Але схільнасць да прадстаўніц свайго полу аказалася мацнейшай, і Яўгенія рассталася з мужам. Затым ажыццявіла яшчэ адну спробу — нарадзіла па-за шлюбам.

Ёй прыйшлося нямала пакутаваць з-за свайго захаплення. Яе выключылі з камсамола, яна вымушана была пайсці з дому. Напачатку перабудовы лічылася дысідэнткай, потым уступіла ў Дэмакратычны саюз, нарэшце, арганізавала сваю партыю. Зараз жыве на паўканспіратыўнай кватэры ў Маскве з сяброўкай Ленай. У іх, паводле слоў Дзебранскай, сям'я, заснаваная на чыстым каханні і поўным раўнапраўі.

Туалеты і вытанчаная славеснасць

Маскоўскія ўладальнікі платных туалетаў вырашылі павысіць свае даходы продажам наведвальнікам, а таксама здачай напракат друкаванай прадукцыі ад класікі да бульварных кніжачак. У туалеце паблізу Беларускага вакзала і мужчыны, і жанчыны ахвотна бяруць з сабой у кабінку на чытанне дэтэктывы. Асабліва бойка ідзе здача напракат кароценькіх расказаў Агаты Крысці па 25 рублёў (расійскіх) за кніжку. А вось класікаў тут практычна не бяруць, хаця іх "арандуюць" танней, у сярэднім, па чырвонцу.

Як рок-зоркі "дояць" аматараў, а тыя – зорак

Папулярнаму ў нас Білі Джоэлу нядаўна прад'явілі іск у дзесяць мільёнаў даляраў за тое, што ён "запазычыў" у песенніка-аматара Гары Цымермана два хіты, прычым, не памяняўшы ў іх ніводнай ноты. Адна з гэтых песень зрабілася вельмі папулярнай — гэта хіт Джоэла "Не мы гэта пачалі". Цымерман прыслаў рок-зорцы свае песні пяць гадоў таму з просьбай іх ацаніць. Час паказаў, што Джоэл ацаніў сачыненне аматара па заслугах. Яшчэ большы скандал здарыўся з Майклам Джэксанам, якому ўвогуле ў апошні час "шанцуе" на непрыгожыя гісторыі. Федэральны суд пастанавіў, каб знакамітасць выплаціла сорак мільёнаў даляраў мадам Крыстал Карцье за выкарыстанне яе песні "Дзейнджэрас" ("небяспечны"), якую Майкл зрабіў галоўнай у сваім апошнім альбоме.

Юля Іванова ведае азбуку кахання

Вядомасць прыйшла да Юлі Івановай пасля таго, як мінулым летам яна знялася ў галоўнай ролі чамусьці незавершанага да гэтага часу і перарванага на паўслове тэлесерыяла "Азбука кахання". Асабістае жыццё сімпатычнай актрысы сведчыць, што яна сапраўды ў каханні не навічок. Дастаткова сказаць, што Юля пакахала чалавека, які старэйшы за яе на... 40 гадоў, выйшла за яго замуж і марыць пра дзіця. Яе выбраннік — вядомы акцёр Анатолій Рамашын пазнаёміўся з Юляй, калі ёй не было і васемнаццаці. Нягледзячы на ўзрост, лазіў да яе ў гасцініцу праз акно на другі паверх, дарыў падарункі і кветкі, а потым зрабіў прапанову. Юля на ролю жонкі Рамашына не згадзілася, але пераехала да яго жыць, і толькі пасля двух сумесна пражытых гадоў дала згоду афіцыйна называцца яго жонкай. Паводле Юліных слоў, ён — стопрацэнтны мужчына, да таго ж вельмі падабаецца яе бацькам, якія на 10 гадоў маладзейшыя за зяця. Сама ж Юля пасябравала са старэйшай дачкою мужа — былым дырэктарам тэлебачання Таняй Рамашынай. Усе пакупкі прадуктаў па дому леглі на Анатоля.

Падрыхтаваў Барыс САФРОНЕНКА.

КІНААФІША

НАПЕРАДЗЕ – СВЯТА КІНО

У снежні 1924 года была падпісана Пастанова СНК БССР аб арганізацыі ў рэспубліцы Дзяржаўнага ўпраўлення па справах кінематографіі і фатаграфіі — "Белдзяржкіно". Гэту дату і прынята лічыць днём нараджэння беларускага кіно. У дні тэматычных паказаў фільмаў, прысвечаных 70-годдзю нацыянальнага кінематографа, можна паглядзець шмат выдатных стужак: "Першае каханне", "Несцерка", "Палескія легенды", "Міколка-паравоз", "Вясенняй навальніцы", "Запомнім гэты дзень", "Мяне завуць Арлекіна", "Дразды на асфальце", "Вуліца без канца (на здымку)", "Восеньскія дні", "Двое на востраве слёз" і многія іншыя.

"Сышчык Пецярбургскай паліцыі"

Агент Пецярбургскай паліцыі Пуцілін у першыя дзесяцігоддзі нашага стагоддзя быў героем шматлікіх коміксаў і апавяданняў. У аснову новай каляровай мастацкай кінастужкі "Сышчык Пецярбургскай паліцыі", створанай на Свярдлоўскай кінастудыі рэжысёрам Віктарам Кобзевым, пакладзена аповесць сучаснага аўтара Леаніда Юзэфовіча "Сітуацыя на Балканах", напісаная на матэрыяле "пуцілінскіх" спраў.

...Пачынаў Ванька Пуцілін наглядчыкам на Сянным рынку. А цяпер Іван Дзмітрыевіч — геній гарадскога вышуку. І таму, калі быў забіты ў Пецярбургу аўстралійскі пасол князь фон Арэнсберг, шэф жандараў граф Шувалаў паслаў менавіта па Пуціліна, пагражаючы, што калі той не разблытае справу да вечара, быць яму зноў рыначным наглядчыкам...

Вызначылася, што княжацкі камердынер — шпіён, мадам Стракалава — жонка графскага служачага — палюбоўніца забітага аташэ. Спачатку падазрэнне падае на мужа Стракалавай, затым з'яўляецца новы падазроны — юнак-балгарын. Палітыка ёсць палітыка, і Пецярбургская паліцыя вымушана займацца інтрыгамі еўрапейскай манархіі. За час расследавання адбываецца яшчэ адно забойства...

У фільме прымаюць удзел папулярныя акцёры — Пётр Шчарбакоў, Усевалад Ларыёнаў, Альберт Філозаў, Вераніка Ізотава, Пётр Юрчанкаў.

"Пакуль гром не грымне"

Карціна створана таксама на Свярдлоўскай кінастудыі. Яе паставіў па матывах аповесці Леаніда Фралова "Не ў тым справа" рэжысёр Яўген Васільеў.

Нечарназемʼе. Вымірае радзімая вёска Калінаўка і школа нямa каго вучыць, у полі кожны работнік на вес золата, занядбаныя пустыя хаты. А зусім побач багата жыве ўдаў рускі чалавек Лёшка Варонін — апошні малады з жыхароў вёскі Калінаўкі.

Неяк сюжэт будуецца на процістаўленні двух характараў: Лёхі Вароніна, сапраўднага гаспадара зямлі, і людзей, падобных на Кутузава, якія без пашаны зверху дзе не ступяць.

Галоўныя ролі выканалі Сяргей Паршын, Кацярына Васільева, Міхаіл Глузскі, Ларыса Даніліна, Віктар Смірноў.

"Шлюб па-амерыканску"

Гэты каляровы мастацкі фільм знялі амерыканскія кінематаграфісты. Паставіў яе рэжысёр Лары Юст.

Рухаючай сілай сюжэта фільма з'яўляюцца грошы і каханне. Галоўны герой, малады музыкант, павінен атрымаць у спадчыну шматмільённае багацце дзядулі, але пры ўмове, што ён паспее ажаніцца на працягу сутак з моманту пачатку дзеяння завяшчання. Інакш спадчына пяройдзе да яго бацькі.

У час ліхаманкавых пошукаў нявесты адбываюцца неверагодныя падзеі і ўзнікаюць сур'ёзныя перашкоды.

Выдатна праводзяць ролі ў карціне Джанатан Вінтэрс, Арт Хінда, Логан Рэмсі.

«ІСПАНСКАЯ РУЖА» (ЗША) — Майкл Парэ ў эратычным трылеры. Герой фільма, былы паліцэйскі мытнай службы, міжволі становіцца ўдзельнікам смяротнай гульні, якую вядуць гандляры зброяй. Толькі раскрыўшы тайну "Іспанскай ружы" ён можа выратаваць сваё жыццё. Рэжысёр — Боб Мізяроўскі. ("Масква", "Кастрычнік", "Партызан" з 15 ліпеня, "Салют").

«КІБАРГ-ПАЛІЦЭЙСКІ» (ЗША) — баявік. Былы паліцэйскі Дэвід Брэдлі ў пошуках прапаўшага брата пранікае ў сакрэтную лабараторыю, дзе сутыкаецца з кібаргам-гуманоідам. Рэжысёр — Сэм Ферстэнберг ("Масква", "Кастрычнік" з 15 ліпеня, "Партызан", "Салют").

«ДЭТЭКТЫЎ КІД» (ЗША) — малады чалавек уладкоўваецца працаваць у вышукную кантору дэтэктывам, дзе з ім і яго выпадковай напарніцай адбываюцца неверагодныя здарэнні ("Бярэсце").

19 ліпеня

"МАСКВА": "Кібарг-паліцэйскі"** — 13.30, 17.30. "Іспанская ружа"** — 15.30, 19.30, 21.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 22.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Кібарг-паліцэйскі"** — 13.40, 15.30, 19.10. "Іспанская ружа"*** — 17.20, 21.00. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Палёт у краіну пачвар"(д)— 14.00. "Твая воля, Божа!" — 17.30. "Крутая дзяўчынка"** — 13.30, 15.20, 17.10, 19.00, 20.50. "Пятая малпа" (прыгодн.фільм.) — 15.40(л), 19.20, 21.10.

"БЯРЭСЦЕ": "Крутая дзяўчынка" (дэтэктыўная камедыя)** — 12.00, 16.00, 19.30, 21.10. "Вандруючыя душы" — 11.30, 15.10, 19.00. "Дэтэктыў Кід" — 14.00, 17.40. "Робакоп" ("Робат-паліцэйскі-2") — 13.00, 16.40, 20.40.

"ВІЛЬНЮС": "Крутая дзяўчынка"** — 13.40, 18.45, 22.00(н). "Варожасць"** — 15.10, 20.15. "Беглы агонь" (Брэндан Лі ў гал. ролі) — 12.00, 17.00 Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

"ДРУЖБА": "Шпіёнскія страсці" (камедыя) — 15.00, 20.10. "Самаволка" (Ж.-К.Ван Дам у гал. ролі) — 16.40. Спакуса"*** — 18.30.

"ПАРТЫЗАН": "Кібарг-паліцэйскі"** — 12.20, 15.40, 19.00. "Іспанская ружа"*** — 14.00, 17.20, 20.40.

"ПЕРАМОГА": "Глушыцель"** — 13.00, 17.10. "Клеапатра" (Элізабет Тэйлар у гал. ролі) — 14.40, 18.50.

"САЛЮТ": "Кібарг-паліцэйскі"** — 11.30, 15.00, 18.30. "Іспанская ружа"*** — 13.15, 16.45, 20.15, 22.00.

"СУЧАСНІК": "Запрашаем у паўналецце" — 14.20(л). "Небяспечная гульня"**** — 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Водар жанчыны" (2 с.) — 10.30, 15.00, 17.50, 20.40. "Рэма: не ўзброены і вельмі небяспечны" — 12.20, 17.40, 19.40. "Небяспечнае захапленне"** — 13.20, 21.30. "Гарачыя галовы-1" — 10.40. "Амерыканскі кікбоксер" — 14.20. "Эльвіра — уладарка цемры" — 16.00.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Мультфільмы(д) — 10.30. "Быць каханай"*** — 15.00, 17.00, 21.00. "Шпіёнскія страсці" — 12.00, 16.00, 17.40, 19.20, 20.50. "Інтэрпол" — 14.00. Зала індыйскага фільма: "Дагары нагамі" (2 с.)** — 18.40.

"КІЕЎ": "Гладыятар па найму" — 15.00. "Аголенае танга"*** — 17.00. "Эмануэль"**** — 19.00, 20.50.

"МІР": "Шпіёнскія страсці" — 12.00. 14.00, 16.00, 18.00, 20.00. "Інтэрпол" — 11.00, 15.00, 19.00. "Па краі бездані" — 13.00, 17.00, 20.50. Відэазала: "Біл Батгейт" — 15.30, 17.30, 19.30.

"ПІЯНЕР": "Ну, пачакай" (вып.8-14, д) — 10.30. "Лета ў ракавіне" (ф.1, д) — 14.00. "Недатыкальныя" — 11.50, 15.30, 17.40. "Водар жанчыны" (2 с.) — 19.40.

"РАКЕТА": "Гладыятар па найму" — 19.30. "Аголенае танга"*** — 16.10, 21.10. "Зандалі і яе мужчыны"*** - 17.50.

"РАДЗІМА": "Бакенбарды" — 12.00, 16.30. "Водар жанчыны" (2 с.) — 13.50, 18.20, 20.50. Відэазала: "Прыгоды Пінокіо" — 16.00. "Агент W" — 18.00. "Каханне і серфінг" — 20.00.

"ЗМЕНА": "Аголенае танга"*** — 13.00, 16.30, 19.40. "Гладыятар па найму" — 14.40, 18.00.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Насця" (Я.Ляонаў, А.Абдулаў, Л.Ярмольнік, С.Крамараў у гісторыі пра каханне) — 11.00. "Рускі бізнес" — 12.30, 15.25, 18.20, 21.15. "Шпіёнскія страсці" — 13.50, 16.45, 19.40.

"ЭЛЕКТРОН" "Новыя прыгоды капітана Урунгеля" (д) — 11.00. "Водар жанчыны" (2 с. Аль Пачыно ў гал. ролі) — 15.20, 21.00. "Гарачыя галовы-1" (Ч.Шын, В.Галіно, Л.Брыджэс у іскрамётнай камедыі) — 13.50, 18.00, 19.30. "Мост цераз Касандру" (С.Ларэн, Р.Хэрыс, А.Гарднер, Б.Ланкастар у крымінальнай гісторыі) — 16.30, 21.40. "Беглы агонь" — 14.50, 20.00. "Насця" — 13.20, 18.30.

"АВАНГАРД": "Разява" (Луі дэ Фюнес, Бурвіль у гал. ролях) — 17.00. "Вар'яты на стадыёне" (камедыя) — 19.00.

"ЗНАМЯ": "Гладыятар па найму" — 16.20. "Палёт начнога анёла"*** — 18.00, 20.00.

"УДАРНІК": "Аголенае танга"*** — 19.10. "Нанятыя для забойства" — 15.30, 17.20.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 19, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Эканамікст.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. "Праспект".
◆9.10. "Апошняя цэль".
10.55. Пяць хвілін на жарты.
11.00. Дзелавы веснік.
11.10. "Зваротная сувязь".
12.45. АВС-клуб.
13.00. Першы Міжнародны фестываль фальклору.
14.00. Да Дня незалежнасці.
15.30. "На крылах кажана".
16.30. "Нов і К"-топ-10.
17.30. Навіны.
* 17.40. "Прыгоды маленькіх сяброў".
18.00. Эканамікст.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Эканамічная хваля.
19.40. Зямлі маёй паданні. "І пасеяў Бог зямлю..."
20.00. Кантакт.
20.05. Калыханка.
20.35. Панарама.
21.00. Урачыстае адкрыццё III Міжнароднага музычнага фестывалю "Славянскі базар-94".
21.55. Пяць хвілін на жарты.
22.00. Пад купалам Сусвету.
22.10. НіКа.
22.25. Надвор'е.
22.35. "Славянскі базар-94".

Канал "Астанкіна"

◆8.35. "Дзікая ружа".
* 9.30. "Казка ў казцы".
9.45. Справа.
10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
* 15.25. "Вайна гобатаў".
15.50. Паміж намі, дзяўчынкамі.
16.05. Рок-урок.
16.40. За кулісамі. Міратворчасць: свяшчэнны абавязак або цяжкі крыж Расіі.
17.25. Дакументы і лёсы.
17.40. Знак пытання.
17.50, 20.35 Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. З першых рук.
◆20.55. "Вялікі пералом".
23.10. Гала-канцэрт фестывалю "Белыя ночы Санкт-Пецярбурга".
0.25. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
8.45. Без рэтушы.
9.40. "Паўднёвая Афрыка – край добрых надзей..."
10.00 Тэатральны раз'езд.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
16.50. Ваша права.
17.05. Гаспадар.
17.35. Свята кожны дзень.
17.45. "Хто вы, доктар Шаабан?"
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Мужчынская кампанія".
21.00. "Славянскі базар-94".
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. "Славянскі базар-94".

Санкт-Пецярбург

12.00. Бізнес-выпуск.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
* 14.15. "Эх, Таптыгін, Таптыгін".
14.25. Тэлетэкст.
14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
◆14.45. "Уладзімір Святы".
16.00. "Забытыя мясціны".
16.20. М.В.Гогаль. "Старасвецкія памешчыкі"
17.35. Ваша права.
* 18.10. "Казкі-невялічкі".
* 18.55. "Чалавек з дзіцячым акцэнтам".
◆19.05. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
19.55. Аранж-ТБ.
20.15. Без назвы.
20.25. Падсякай. Перадача для рыбаловаў.
20.40. Тэлеслужба бяспекі.
20.50. "Добрая воля".
21.20. Тэлемагазін.
21.25. Будні.
21.35. Тэлетэкст.
22.00. Спорт, спорт, спорт...
22.10. Ваш стыль.
◆22.20. "Дванаццаць крэслаў". 1-я серыя.

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.20. Кубак "Паршэ".
* 18.35. "Вальтрон".
◆19.10. "Лабірынт правасуддзя".
* 20.00. "Спячая прыгажуня".
◆20.40. "Айцец Мэрфі".
21.30. Камедыйнае шоу "Скрытая камера".
◆21.50. Студыя "Рэкорд" прадстаўляе...

■ 20, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. "Маналог з адступленнямі". Д/ф.
8.50. Пяць хвілін на жарты.
8.55. Надвор'е.
9.05. На чым трымаецца зямля?
9.25. Першы Міжнародны фестываль фальклору.
10.25. Алоі Ёсць пытанне. Госць студыі — біяэнергетык І.Фількевіч.
11.10. Інтэрв'ю з народным пісьменнікам Беларусі В.Быкавым.
11.40. Да Дня незалежнасці. Канцлер Леў Сапега.
15.05. "Голас дзяцінства".
16.00. Пра шахматы і шахматыстаў.
16.30. Відзьма-нявідзьма.
17.30. Навіны.
17.40. "Ганна Ахматава. Рэквіем". Д/ф.
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Карамболь". Ток-шоу з удзелам спевака М.Шуфуцінскага.
19.30. "Прышэлец". Д/ф.
19.45. Абрыс.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Студыя "Формула".
23.00. Пад купалам Сусвету.
23.10. НіКа.
23.25. Надвор'е.
◆23.35. "Жанчына без забабонаў". 1-я серыя.

Канал "Астанкіна"

* 9.15. "Баяка муху не пакрыўдзіць" і інш.
◆8.25. "Дзікая ружа".
8.55. Клуб падарожнікаў.
9.45. Дзелавы веснік.
10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
* 15.25. "Вайна гобатаў".
15.50. Дзённік дзіцячага кінафестывалю.
* 16.10. "Лятаючы дом".
16.40. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.25. Свет сёння.
17.40. Тэхнадром.
17.50, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.55. Кінапанарама.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Жараб'ёўка Лігі чэмпіёнаў па футболе.
21.10. Маналог.
◆21.20. "Шоу-бой".
23.15. Арт-кур'ер.
23.45. "Акно ўначы".
0.15. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00 Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
◆8.50. "Санта-Барбара".
9.40. Тэлегазета.
9.50. "К-2" прадстаўляе: "Ведай нашых".
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост". "Прызма".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія. "Далёкі Усход".
16.50. Казкі для бацькоў. "За парогам дома".
17.25. Я – лідэр.
17.50. Свята кожны дзень.
18.00. "Тайны немадрыдскага двара". І.Штэмлер.
18.50. "Пяць хвілін аб добрым жыцці".
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. Шостае пачуццё.
21.05. На палітычным Алімпе.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Экран крымінальных паведамленняў.
22.45. Экзотыка.

Санкт-Пецярбург

12.00. Бізнес-выпуск.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
14.15. Тэлемагазін.
14.20. "Набярэжная навукі". Д/ф.
14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
◆14.45. "Сірано дэ Бержарак".
16.15. Урок нямецкай мовы.
16.30. "Еўрапейскі калейдаскоп".
17.00. "Паўночныя званы".
17.30. "Пачынаецца расказ".
* 18.00. "Скарбніца мудрасці" і інш.
* 18.55. "Па ўласным жаданні".
◆19.05. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
19.50. Блеф-клуб.
20.30. Тэлеслужба бяспекі.
20.40. Адраджэнне Балаама.
21.00. Прэм'ера студыі "Лентэлефільм".
21.10. Музычны момант.
21.25. Тэлемагазін.
21.30. Будні.
22.00. Спорт, спорт, спорт...
22.10. Ваш стыль.
◆22.20. "Дванаццаць крэслаў". 2-я серыя.

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.25. Кубак "Паршэ".
18.35. СОЛТЭК. Навіны.
* 18.45. "Вальтрон".
◆19.10. "Хіл Стрыт Блюз".
* 20.00. Студыя "Рэкорд" прадстаўляе...
◆20.30. "Марэна Клара".
◆21.35. Студыя "Рэкорд" прадстаўляе...

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, у некаторых раёнах кароткачасовыя дажджы, навальніцы.

Тэмпература паветра ў Віцебску — 19-21°, Магілёве — 20-22°, Мінску — 21-23°, Гродна — 22-24°, Брэсце і Гомелі — 23-25°

У наступныя двое сутак характар надвор'я не зменіцца.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар Вольга ШАЎКО

Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 45 000. Зак. 78.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыям – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны, маральна-этычнага выхавання –68-29-56; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел школьнай і студэнцкай моладзі – 68-25-93; аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.; РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-29-45, 68-27-21. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ